श्री दुर्गासप्तशती

Preparations : Arranging the puja articles, Pranama, Lighting the lamp and incense, etc

प्रणाम

ॐ सर्वमङ्गलमाङ्गल्यं वरेण्यं वरदं शुभम् ।

नारायणं नमस्कृत्य सर्वकर्माणि कारयेत् ॥

आचमनम्

ॐ विष्णुः **(3 times)**

ॐ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः दिवीव चक्षुराततम् ।

ॐ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।

यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं सबाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

सामान्यार्घ्यः

Draw the mandala with the right ring finger. Worship, saying

ॐ एते गन्धपुष्पे आधारशक्त्यादिभ्यो नमः ।

Wash kosha and kushi, uttering फट्.

Place in over mandala and fill with water uttering नमः

Place an arghya at the tip of the kosha uttering ॐ

Touching with avagunthana mudra, chant

ॐ गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति।

नर्मदे सिन्धुकावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु॥

Put flowers + sandal paste + rice

Show अवगुण्ठनमुद्रा – हूं, धेनुमुद्रा – वं, मत्स्यमुद्रा – ॐ **(10 times)**

प्राणायामः

ह्रीं **(4-16-8)**

सङ्कल्पः

ॐ नमः परमात्मने, श्रीपुराणपुरुषोत्तमस्य श्रीविष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य अद्य श्रीब्रह्मणो द्वितीयपरार्धे श्रीश्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमचरणे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे आर्यावर्तान्तर्गतब्रह्मावर्तैकदेशे................................पुण्यप्रदेशे....................

............नामसंवत्सरे.......................अयने..........................मासे.............

......पक्षे........................तिथौ......................वासरान्वितायां.....................

........नक्षत्रे.......................राशिस्थिते भास्करे, अस्माकं सर्वेषां सहकुटुम्बानां क्षेमस्थैर्यविजयवीर्यायुरारोग्यैश्वर्याद्यभिवृद्ध्यर्थं समस्तसन्मङ्गलावाप्त्यर्थं, आदित्यादिनवग्रहदोषपीडापरिहारार्थं धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुण्यपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं च, श्रीमहाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वती–देवताप्रीत्यर्थं चण्डीसप्तशतीपाठाख्यं कर्म करिष्ये; तदङ्गत्वेन कवच–अर्गला–कीलक–पठनं आद्यन्तयोरष्टोत्तरशतसङ्ख्यनवार्णजपपूर्वकं

क्रमेण रात्रिसूक्त–देवीसूक्त–पठनं, अन्ते रहस्यत्रयपठनं शापोद्धारादिकं च करिष्ये ॥

दीपस्थापनम्

ॐ एष गन्धः देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ इदं सचन्दनपुष्पं देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ इदं सचन्दनबिल्वपत्रं देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ एष धूपः देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ एष दीपः देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ इदं सोपकरणनैवेद्यं देवीरूपाय दीपाय नमः ।

ॐ इदं पानार्थोदकं देवीरूपाय दीपाय नमः ।

भो दीप देवीरूपस्त्वं कर्मसाक्षी ह्यविघ्नकृत् ।

यावत्कर्मसमाप्तिः स्यात् तावत्त्वं सुस्थिरो भव ॥

सरस्वतीपूजा

आह्वान :– ॐ नमः पिशाचनिकरङ्किनि त्रिशूलखड्गहस्ते सिंहारूढे एह्येहि, आगच्छ आगच्छ, इमां पूजां गृह्ण गृह्ण स्वाहा । श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः, आवाहयामि ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं एष गन्धः श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं इदं सचन्दनपुष्पं श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं इदं सचन्दनबिल्वपत्रं श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं एष धूपः श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं एष दीपः श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं इदं सोपकरणनैवेद्यं श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम्॥

ऐं इदं पानार्थोदकं श्रीसप्तशतीसरस्वत्यै नमः ॥

शापोद्धारमन्त्रजपः

ॐ ह्रीं क्लीं श्रीं क्रां क्रीं चण्डिके देवि शापनाशनानुग्रहं कुरु कुरु स्वाहा॥
(7 times)

कवचम्

अस्य श्रीचण्डीकवचस्य ब्रह्मा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । चामुण्डा देवता । अङ्गन्यासोक्तमातरो बीजम् । दिग्बन्धदेवतास्तत्त्वम् । श्रीजगदम्बाप्रीत्यर्थे सप्तशतीपाठाङ्गकवचस्तोत्रजपे विनियोगः ॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥

ॐ यद्गुह्यं परमं लोके सर्वरक्षाकरं नृणाम् ।
यन्न कस्यचिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १

॥ ब्रह्मोवाच ॥

अस्ति गुह्यतमं विप्र सर्वभूतोपकारकम् ।
देव्यास्तु कवचं पुण्यं तच्छृणुष्व महामुने ॥ २

प्रथमं शैलपुत्री च द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ।
तृतीयं चन्द्रघण्टेति कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ ३

पञ्चमं स्कन्दमातेति षष्ठं कात्यायनीति च ।
सप्तमं कालरात्रिश्च महागौरीति चाष्टमम् ॥ ४

नवमं सिद्धिदात्री च नवदुर्गाः प्रकीर्तिताः ।

उक्तान्येतानि नामानि ब्रह्मणैव महात्मना ॥ ५

अग्निना दह्यमानस्तु शत्रुमध्ये गतो रणे ।

विषमे दुर्गमे चैव भयार्ताश्शरणं गताः ॥ ६

न तेषां जायते किञ्चिदशुभं रणसङ्कटे ।

नापदं तस्य पश्यामि शोकदुःखभयं न हि ॥ ७

यैस्तु भक्त्या स्मृता नूनं तेषां वृद्धिः प्रजायते ।

ये त्वां स्मरन्ति देवेशि रक्षसे तान्न संशयः ॥ ८

प्रेतसंस्था तु चामुण्डा वाराही महिषासना ।

ऐन्द्री गजसमारूढा वैष्णवी गरुडासना ॥ ९

माहेश्वरी वृषारूढा कौमारी शिखिवाहना ।

लक्ष्मीः पद्मासना देवी पद्महस्ता हरिप्रिया ॥ १०

श्वेतरूपधरा देवी ईश्वरी वृषवाहना ।

ब्राह्मी हंससमारूढा सर्वाभरणभूषिता ॥ ११

इत्येता मातरस्सर्वाः सर्वयोगसमन्विताः ।

नानाऽभरणशोभाढ्या नानारत्नोपशोभिताः ।

दृश्यन्ते रथमारूढा देव्यः क्रोधसमाकुलाः ॥ १२

शङ्खं चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुसलायुधम् ।

खेटकं तोमरं चैव परशुं पाशमेव च ॥ १३
कुन्तायुधं त्रिशूलं च शार्ङ्गमायुधमुत्तमम् ।
दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ।
धारयन्त्यायुधानीत्थं देवानां च हिताय वै ॥ १४
नमस्तेऽस्तु महारौद्रे महाघोरपराक्रमे ।
महाबले महोत्साहे महाभयविनाशिनि ।
त्राहि मां देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्धिनि ॥ १५
प्राच्यां रक्षतु मामैन्द्री आग्नेय्यामग्निदेवता ।
दक्षिणेऽवतु वाराही नैर्ऋत्यां खड्गधारिणी ॥ १६
प्रतीच्यां वारुणी रक्षेद्वायव्यां मृगवाहिनी ।
उदीच्यां पातु कौबेरी ईशान्यां शूलधारिणी ॥ १७
ऊर्ध्वं ब्रह्माणी मे रक्षेदधस्ताद्वैष्णवी तथा ।
एवं दश दिशो रक्षेच्चामुण्डा शववाहना ॥ १८
जया मे चाग्रतः पातु विजया पातु पृष्ठतः ।
अजिता वामपार्श्वे तु दक्षिणे चापराजिता ॥ १९
शिखामुद्योतिनी रक्षेदुमा मूर्ध्नि व्यवस्थिता ।
मालाधरी ललाटे च भ्रुवौ रक्षेद्यशस्विनी ॥ २०
त्रिनेत्रा च भ्रुवोर्मध्ये यमघण्टा च नासिके ।

शङ्खिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयोर्द्वारवासिनी ॥ २१

कपोलौ कालिका रक्षेत् कर्णमूले तु शाङ्करी ।

नासिकायां सुगन्धा च उत्तरोष्ठे च चर्चिका ॥ २२

अधरे चामृतकला जिह्वायां च सरस्वती ।

दन्तान् रक्षतु कौमारी कण्ठदेशे तु चण्डिका ॥ २३

घण्टिकां चित्रघण्टा च महामाया च तालुके ।

कामाक्षी चिबुकं रक्षेद्वाचं मे सर्वमङ्गला ॥ २४

ग्रीवायां भद्रकाली च पृष्ठवंशे धनुर्धरी ।

नीलग्रीवा बहिःकण्ठे नलिकां नलकूबरी ॥ २५

स्कन्धयोः खड्गिनी रक्षेद्बाहू मे वज्रधारिणी ।

हस्तयोर्दण्डिनी रक्षेदम्बिका चाङ्गुलीस्तथा ॥ २६

नखाञ्छूलेश्वरी रक्षेत् कुक्षौ रक्षेत्कुलेश्वरी ।

स्तनौ रक्षेन्महादेवी मनश्शोकविनाशिनी ॥ २७

हृदये ललितादेवी उदरे शूलधारिणी ।

नाभौ च कामिनी रक्षेद्गुह्यं गुह्येश्वरी तथा ॥ २८

पूतना कामिका मेढ्रं गुदे महिषवाहिनी ।

कट्यां भगवती रक्षेज्जानुनी विन्ध्यवासिनी ॥ २९

जङ्घे महाबला रक्षेत् सर्वकामप्रदायिनी ।

गुल्फयोर्नारसिंही च पादपृष्ठे तु तैजसी ॥ ३०

पादाङ्गुलीषु श्री रक्षेत्पादाधस्तलवासिनी ।

नखान् दंष्ट्राकराली च केशांश्चैवोर्ध्वकेशिनी ॥ ३१

रोमकूपेषु कौमारी त्वचं वागीश्वरी तथा ।

रक्तमज्जावसामांसान्यस्थिमेदांसि पार्वती ॥ ३२

अन्त्राणि कालरात्रिश्च पित्तं च मुकुटेश्वरी ।

पद्मावती पद्मकोशे कफे चूडामणिस्तथा ॥ ३३

ज्वालामुखी नखज्वालामभेद्या सर्वसन्धिषु ।

शुक्रं ब्रह्माणी मे रक्षेच्छायां छत्रेश्वरी तथा ॥ ३४

अहङ्कारं मनो बुद्धिं रक्ष मे धर्मचारिणी ।

प्राणापानौ तथा व्यानं समानोदानमेव च ॥ ३५

वज्रहस्ता च मे रक्षेत् प्राणकल्पं च शोभना ।

रसे रूपे च गन्धे च शब्दे स्पर्शे च योगिनी ॥ ३६

सत्त्वं रजस्तमश्चैव रक्षेन्नारायणी सदा ।

आयू रक्षतु वाराही धर्मं रक्षतु वैष्णवी ॥ ३७

यशः कीर्तिं च लक्ष्मीं च धनं विद्यां च चक्रिणे ।

गोत्रमिन्द्राणी मे रक्षेत् पशून्मे रक्ष चण्डिके ॥ ३८

पुत्रान् रक्षेन्महालक्ष्मीर्भार्यां रक्षतु भैरवी ।

पन्थानं सुपथा रक्षेन्मार्गं क्षेमकरी तथा ॥३९

राजद्वारे महालक्ष्मीर्विजया सर्वतः स्थिता ॥ ४०

रक्षाहीनं तु यत् स्थानं वर्जितं कवचेन तु ।

तत्सर्वं रक्ष मे देवि जयन्ति पापनाशिनि ॥ ४१

पदमेकं न गच्छेत्तु यदीच्छेच्छुभमात्मनः ।

कवचेनावृतो नित्यं यत्र यत्रैव गच्छति ॥ ४२

तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सार्वकार्मिकः ।

यं यं चिन्तयते कामं तं तं प्राप्नोतिनिश्चितम् ॥ ४३

परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते भूतले पुमान् ।

निर्भयो जायते मर्त्यः सङ्ग्रामेष्वपराजितः ॥ ४४

त्रैलोक्ये तु भवेत्पूज्यः कवचेनावृतः पुमान् ।

इदं तु देव्याः कवचं देवानामपि दुर्लभम् ॥ ४५

यः पठेत् प्रयतो नित्यं त्रिसन्ध्यं श्रद्धयाऽन्वितः ।

दैवीकला भवेत्तस्य त्रैलोक्येष्वपराजितः ॥ ४६

जीवेद्वर्षशतं साग्रमपमृत्युविवर्जितः ।

नश्यन्ति व्याधयस्सर्वे लूताविस्फोटकादयः ॥ ४७

स्थावरं जङ्गमं चैव कृत्रिमं चापि यद्विषम् ।

अभिचाराणि सर्वाणि मन्त्रयन्त्राणि भूतले ॥ ४८

भूचराः खेचराश्चैव जलजाश्चोपदेशिकाः ।

सहजाः कुलजा मालाः शाकिनी डाकिनी तथा ॥ ४९

अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महाबलाः ।

ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगन्धर्वराक्षसाः ॥ ५०

ब्रह्मराक्षसवेतालाः कूष्माण्डा भैरवादयः ।

नश्यन्ति दर्शनात् तस्य कवचे हृदि संस्थिते ॥ ५१

मानोन्नतिर्भवेद्राज्ञस्तेजोवृद्धिकरं परम् ।

यशसा वर्धते सोऽपि कीर्तिमण्डितभूतले ॥ ५२

जपेत्सप्तशतीं चण्डीं कृत्वा तु कवचं पुरा ।

यावद्भूमण्डलं धत्ते सशैलवनकाननम् ॥ ५३

तावत्तिष्ठति मेदिन्यां सन्ततिः पुत्रपौत्रिकी ।

देहान्ते परमं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभम् ॥ ५४

प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामायाप्रसादतः ।

लभते परमं रूपं शिवेन सह मोदते ॥ ५५

॥ इति वाराहपुराणे हरिहरब्रह्मविरचितं देव्याः कवचम् ॥

अर्गलास्तोत्रम्

अस्य श्री अर्गलास्तोत्रमन्त्रस्य विष्णुर्ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । श्रीमहालक्ष्मीर्देवता । श्रीजगदम्बाप्रीतये सप्तशतीपाठाङ्ग–अर्गलास्तोत्रजपे विनियोगः ॥

॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

जयन्ती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तु ते ॥ १

मधुकैटभविद्रावि विधातृवरदे नमः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २

महिषासुरनिर्नाशविधात्रि वरदे नमः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ३

वन्दिताङ्घ्रियुगे देवि सर्वसौभाग्यदायिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ४

रक्तबीजवधे देवि चण्डमुण्डविनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ५

अचिन्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ६

नतेभ्यस्सर्वदा भक्त्या चण्डिके दुरितापहे ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ७

स्तुवद्भ्यो भक्तिपूर्वं त्वां चण्डिके व्याधिनाशिनि ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ८

चण्डिके सततं ये त्वामर्चयन्तीह भक्तितः ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ९

देहि सौभाग्यमारोग्यं देहि देवि परं सुखम् ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १०

विधेहि द्विषतां नाशं विधेहि बलमुच्चकैः ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ११

विधेहि देवि कल्याणं विधेहि परमां श्रियम् ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १२

विद्यावन्तं यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तं जनं कुरु ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १३

प्रचण्डदैत्यदर्पघ्ने चण्डिके प्रणताय मे ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १४

चतुर्भुजे चतुर्वक्त्रसंस्तुते परमेश्वरि ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १५

कृष्णेन संस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या त्वमम्बिके ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १६

हिमाचलसुतानाथसंस्तुते परमेश्वरि ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १७

सुरासुरशिरोरत्न–निघृष्टचरणेऽम्बिके ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १८

इन्द्राणीपतिसद्भावपूजिते परमेश्वरि ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १९

देवि भक्तजनोद्दामदत्तानन्दोदयेऽम्बिके ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २०

पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वकामांश्च देहि मे ।

रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २१

पत्नीं मनोरमां देहि मनोवृत्तानुसारिणीम् ।

तारिणीं दुर्गसंसारसागरस्य कुलोद्भवाम् ॥ २२

इदं स्तोत्रं पठित्वा तु महास्तोत्रं पठेन्नरः ।

स तु सप्तशतीसङ्ख्यावरमाप्नोति सम्पदाम् ॥ २३

॥ इति मार्कण्डेयपुराणे अर्गलास्तोत्रम् ॥

कीलकम्

अस्य श्रीकीलकमन्त्रस्य शिव ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । श्रीमहासरस्वती देवता । श्रीजगदम्बाप्रीत्यर्थं सप्तशतीपाठाङ्ग–कीलक–स्तोत्रजपे विनियोगः ॥

॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥

विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ।
श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे ॥ १

सर्वमेतद्विजानीयान्मन्त्राणामभिकीलकम् ।
सोऽपि क्षेममवाप्तोति सततं जाप्यतत्परः ॥ २

सिद्ध्यन्त्युच्चाटनादीनि वस्तूनि सकलान्यपि ।
एतेन स्तुवतां देवीं स्तोत्रवृन्देन भक्तितः ॥ ३

न मन्त्रो नौषधं तत्र न किञ्चिदपि विद्यते ।
विना जाप्येन सिद्ध्येत सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥ ४

समग्राण्यपि सिद्ध्यन्ति लोकशङ्कामिमां हरः ।
कृत्वा निमन्त्रयामास सर्वमेवमिदं शुभम् ॥ ५

स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तु तच्च गुप्तं चकार सः ।
समाप्नोति सुपुण्येन तां यथावन्नियन्त्रणाम् ॥ ६

सोऽपि क्षेममवाप्नोति सर्वमेवं न संशयः ।

कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा समाहितः ॥ ७

ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसीदति ।

इत्थंरूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥ ८

यो निष्कीलां विधायैनां नित्यं जपति सुस्फुटम् ।

स सिद्धः स गणः सोऽपि गन्धर्वो जायते नरः ॥ ९

न चैवाप्यटतस्तस्य भयं क्वापि हि जायते ।

नापमृत्युवशं याति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥ १०

ज्ञात्वा प्रारभ्य कुर्वीत ह्यकुर्वाणो विनश्यति ।

ततो ज्ञात्वैव संपन्नमिदं प्रारभ्यते बुधैः ॥ ११

सौभाग्यादि च यत्किञ्चिद्दृश्यते ललनाजने ।

तत्सर्वं तत्प्रसादेन तेन जाप्यमिदं शुभम् ॥ १२

शनैस्तु जप्यमानेऽस्मिंस्तोत्रे सम्पत्तिरुच्चकैः ।

भवत्येव समग्राऽपि ततः प्रारभ्यमेव तत् ॥ १३

ऐश्वर्यं यत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्यसम्पदः ।

शत्रुहानिः परो मोक्षः स्तूयते सा न किं जनैः ॥ १४

॥ इति श्रीभगवत्याः कीलकस्तोत्रम् ॥

नवार्णविधिः

(नवार्णमन्त्रः – ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे)

ॐ । अस्य श्रीनवार्णमन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः । गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् छन्दांसि । श्रीमहाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वत्यो देवताः । ऐं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्लीं कीलकम् । श्रीमहाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वती–प्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥

ऋष्यादिन्यासः –

ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः (शिरसि)।

गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् छन्दोभ्यो नमः (मुखे) ।

महाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वती–देवताभ्यो नमः (हृदि) ।

ऐं बीजाय नमः (गुह्ये) ।

ह्रीं शक्तये नमः (पादयोः) ।

क्लीं कीलकाय नमः (सर्वाङ्गे) ।

करन्यासः –

ॐ ऐं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ।

ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा ।

ॐ क्लीं मध्यमाभ्यां वषट् ।

ॐ चामुण्डायै अनामिकाभ्यां हूं ।

ॐ विच्चे कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ।

ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ।

अङ्गन्यासः –

ॐ ऐं हृदयाय नमः ।

ॐ ह्रीं शिरसे स्वाहा ।

ॐ क्लीं शिखायै वषट् ।

ॐ चामुण्डायै कवचाय हूं ।

ॐ विच्चे नेत्रत्रयाय वौषट् ।

ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ।

ध्यानम्

मातर्मे मधुकैटभोग्रमहिषप्राणापहारोद्यमे
हेलानिर्जितधूम्रलोचनवधे हे चण्डमुण्डार्दिनि ।
निश्शेषीकृतरक्तबीजदनुजे नित्ये निशुम्भापहे
शुम्भध्वंसिनि संहराशु दुरितं दुर्गे नमस्तेऽम्भिके ॥

या देवी मधुकैटभप्रमथिनी या माहिषोन्मूलिनी
या धूम्रेक्षणचण्डमुण्डशमनी या रक्तबीजाशनी ।
या शुम्भादिनिशुम्भदैत्यदमनी या सिद्धलक्ष्मीः परा
सा चण्डी नवकोटिशक्तिसहिता मां पातु विश्वेश्वरी ॥

जपः :– नवार्णामन्त्र (१०८)

जपसमर्पण

गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ।

सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥

ऋग्वेदोक्तं रात्रिसूक्तम्

ॐ रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्यक्षभिः । विश्वा अधि श्रियोऽधित ॥ १

ओर्वप्रा अमर्त्या निवतो देव्युद्वतः । ज्योतिषा बाधते तमः ॥ २

निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्यायती । अपेदु हासते तमः ॥ ३

सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्नविक्ष्म हि । वृक्षे न वसतिं वयः ॥ ४

नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वन्तो नि पक्षिणः । नि श्येनासश्चिदर्थिनः ॥ ५

यावया वृक्यं वृकं यवयस्तेनमूर्म्ये । अथा नः सुतरा भव ॥ ६

उप मा पेपिशत्तमः कृष्णं व्यक्तमस्थित । उष ऋणेव यातय ॥ ७

उप ते गा इवाकरं वृणीष्व दुहितर्दिवः । रात्रिस्तोमं न जिग्युषे ॥ ८

॥ इति ऋग्वेदोक्तं रात्रिसूक्तम् ॥

तन्त्रोक्तरात्रिसूक्तम्

विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ।

निद्रां भगवतीं विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ ७१

ब्रह्मोवाच ॥ ७२

त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरात्मिका ।

सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधामात्रात्मिका स्थिता ॥ ७३

अर्धमात्रा स्थिता नित्या याऽनुच्चार्या विशेषतः ।

त्वमेव सन्ध्या सावित्री त्वं देवि जननी परा ॥ ७४

त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत् सृज्यते जगत् ।

त्वयैतत् पाल्यते देवि त्वमत्स्यन्ते च सर्वदा ॥ ७५

विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरूपा च पालने ।

तथा संहृतिरूपाऽन्ते जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ७६

महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः ।

महामोहा च भवती महादेवी महेश्वरी ॥ ७७

प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ।

कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ॥ ७८

त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा ।

लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः क्षान्तिरेव च ॥ ७९

खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ।

शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ ८०

सौम्या सौम्यतराऽशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ।

परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ ८१

यच्च किञ्चित् क्वचिद्वस्तु सदसद्वाऽखिलात्मिके ।

तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे मया ॥ ८२

यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् ।

सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ ८३

विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च ।

कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान् भवेत् ॥ ८४

सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देवि संस्तुता ।

मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ॥ ८५

प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ ८६

बोधश्च क्रियतामस्य हन्तुमेतौ महासुरौ ॥ ८७

चरित्रत्रयन्यासाः

प्रथममध्यमोत्तमचरित्राणां ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः । श्रीमहाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वत्यो देवताः । गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् छन्दांसि । नन्दा–शाकम्भरी–भीमाः शक्तयः । रक्तदन्तिकादुर्गा–भ्रामर्यो बीजानि । अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि । ऋग्यजुस्सामवेदा ध्यानानि । सकलकामनासिद्धये श्रीमहाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वती–देवता–प्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥

करन्यासः –

खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ।

शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥

शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।

घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिस्स्वनेन च ॥ तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥

प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।

भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरी ॥ मद्यमाभ्यां वषट् ॥

सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।

यानि चात्यन्तघोराणी तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥अनामिकाभ्यां हूं ॥

खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।

करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ॥

सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।

भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट्॥

अङ्गन्यासः –

खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ।

शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ हृदयाय नमः ॥

शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।

घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिस्स्वनेन च ॥ शिरसे स्वाहा ॥

प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।

भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरी ॥ शिखायै वषट् ॥

सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।

यानि चात्यन्तघोराणी तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ कवचाय हूं ॥

खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।

करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥

सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।

भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट्॥

ध्यानम् –

विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कन्धस्थितां भीषणां

कन्याभिः करवालखेटविलसद्–हस्ताभिरासेविताम् ।

हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं

बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥

अथ प्रथमचरित्रम्

प्रथमचरित्रस्य ब्रह्मा ऋषिः । महाकाली देवता । गायत्री छन्दः । नन्दा शक्तिः । रक्तदन्तिका बीजम् । अग्निस्तत्त्वम् । ऋग्वेदः स्वरूपम् । श्रीमहाकालीप्रीत्यर्थं प्रथमचरित्रजपे विनियोगः ॥

महाकालीध्यानम्

ॐ खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघान् शूलं भुशुण्डीं शिरः

शङ्खं सन्दधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभूषाऽऽवृताम् ।
यां हन्तुं मधुकैटभौ जलजभूस्तुष्टाव सुप्ते हरौ
नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालिकाम् ॥

प्रथमोऽध्यायः

मधुकैटभवधः

ॐ ऐं मार्कण्डेय उवाच ॥ १

सावर्णिस्सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्गदतो मम ॥ २

महामायाऽनुभावेन यथा मत्वन्तराधिपः ।
स बभूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ॥ ३

स्वारोचिषेऽन्तरे पूर्वं चैत्रवंशसमुद्भवः ।
सुरथो नाम राजाऽभूत् समस्ते क्षितिमण्डले ॥ ४

तस्य पालयतः सम्यक् प्रजाः पुत्रानिवौरसान् ।
बभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तदा ॥ ५

तस्य तैरभवद्युद्धमतिप्रबलदण्डिनः ।
न्यूनैरपि स तैर्युद्धे कोलाविध्वंसिभिर्जितः ॥ ६

ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपोऽभवत् ।
आक्रान्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलारिभिः ॥ ७

अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्मभिः ।
कोशो बलं चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ८

ततो मृगयाव्याजेन हृतस्वाम्यः स भूपतिः ।
एकाकी हयमारुह्य जगाम गहनं वनम् ॥ ९

स तत्राश्रममद्राक्षीद्द्विजवर्यस्य मेधसः ।
प्रशान्तश्वापदाकीर्णं मुनिशिष्योपशोभितम् ॥ १०

तस्थौ कञ्चित् स कालं च मुनिना तेन सत्कृतः ।
इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मिन् मुनिवराश्रमे ॥ ११

सोऽचिन्तयत् तदा तत्र ममत्वाकृष्टमानसः ।
मत्पूर्वैः पालितं पूर्वं मया हीनं पुरं हि तत् ॥ १२

मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते न वा ॥ १३

न जाने स प्रधानो मे शूरो हस्ती सदामदः ।
मम वैरिवशं यातः कान् भोगानुपलप्स्यते ॥ १४

ये ममानुगता नित्यं प्रसादधनभोजनैः ।
अनुवृत्तिं ध्रुवं तेऽद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् ॥ १५

असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययम् ।
सञ्चितः सोऽतिदुःखेन क्षयं कोशो गमिष्यति ॥ १६

एतच्चान्यच्च सततं चिन्तयामास पार्थिवः ।

तत्र विप्राश्रमाभ्याशे वैश्यमेकं ददर्श सः ॥ १७

स पृष्टस्तेन कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः ।

सशोक इव कस्मात्त्वं दुर्मना इव लक्ष्यसे ॥ १८

इत्याकर्ण्य वचस्तस्य भूपतेः प्रणयोदितम् ।

प्रत्युवाच स तं वैश्यः प्रश्रयावनतो नृपम् ॥ १९

वैश्य उवाच ॥ २०

समाधिर्नाम वैश्योऽहमुत्पन्नो धनिनां कुले ।

पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः ॥ २१

विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादायि मे धनम् ।

वनमभ्यागतो दुःखी निरस्तश्चाप्तबन्धुभिः ॥ २२

सोऽहं न वेद्मि पुत्राणां कुशलाकुशलात्मिकाम् ।

प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः ॥ २३

किं नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु सांप्रतम् ॥ २४

कथं ते किं नु सद्वृत्ता दुर्वृत्ताः किं नु मे सुताः ॥ २५

राजोवाच ॥ २६

यैर्निरस्तो भवांल्लुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः ॥ २७

तेषु किं भवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसम् ॥ २८

वैश्य उवाच ॥ २९

एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः ।

किं करोमि न बध्नाति मम निष्ठुरतां मनः ॥ ३०

यैः संत्यज्य पितृस्नेहं धनलुब्धैर्निराकृतः ।

पतिस्वजनहार्दं च हार्दि तेष्वेव मे मनः ॥ ३१

किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि महामते ।

उत्प्रेमप्रवणं चित्तं विगुणेष्वपि बन्धुषु ॥ ३२

तेषां कृते मे निश्श्वासो दौर्मनस्यं च जायते ॥ ३३

करोमि किं यन्न मनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरम् ॥ ३४

मार्कण्डेय उवाच ॥ ३५

ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ ॥ ३६

समाधिर्नाम वैश्योऽसौ स च पार्थिवसत्तमः ॥ ३७

कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथार्हं तेन संविदम् ।

उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ ३८

राजोवाच ॥ ३९

भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् ॥ ४०

दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना ॥ ४१

ममत्वं गतराज्यस्य राज्याङ्गेष्वखिलेष्वपि ।

जानतोऽपि यथाऽज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम ॥ ४२

अयं च निकृतः पुत्रैर्दारैर्भृत्यैस्तथोज्झितः ।

स्वजनेन च सन्त्यक्तस्तेषु हार्दी तथाऽप्यति ॥ ४३

एवमेष यथाऽहं च द्वावप्यत्यन्तदुःखितौ ।

दृष्टदोषोऽपि विषये ममत्वाकृष्टमानसौ ॥ ४४

तत्केनैतन्महाभाग यन्मोहो ज्ञानिनोरपि ।

ममास्य च भवत्येषा विवेकान्धस्य मूढता ॥ ४५

ऋषिरुवाच ॥ ४६

ज्ञानमस्ति समस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे ।

विषयाश्च महाभाग यान्ति चैवं पृथक् पृथक् ॥ ४७

दिवान्धाः प्राणिनः केचिद्रात्रावन्धास्तथाऽपरे ।

केचिद्दिवा तथा रात्रौ प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः ॥ ४८

ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किन्तु ते न हि केवलम् ।

यतो हि ज्ञानिनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः ॥ ४९

ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणाम् ।

मनुष्याणां च यत्तेषां तुल्यमन्यत्तथोभयोः ॥ ५०

ज्ञानेऽपि सति पश्यैतान् पतगाञ्छावचञ्चुषु ।

कणमोक्षादृतान् मोहात् पीड्यमानानपि क्षुधा ॥ ५१

मानुषा मनुजव्याघ्र साभिलाषाः सुतान् प्रति ।

लोभात् प्रत्युपकाराय नन्वेतान् किं न पश्यसि ॥ ५२

तथाऽपि ममताऽऽवर्ते मोहगर्ते निपातिताः ।

महामायाप्रभावेण संसारस्थितिकारिणा ॥ ५३

तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनिद्रा जगत्पतेः ।

महामाया हरेश्चैषा तया सम्मोह्यते जगत् ॥ ५४

ज्ञानिनामपि चेतांसि देवी भगवती हि सा ।

बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति ॥ ५५

तया विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम् ।

सैषा प्रसन्ना वरदा नृणां भवति मुक्तये ॥ ५६

सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतुभूता सनातनी ॥ ५७

संसारबन्धहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी ॥ ५८

राजोवाच ॥ ५९

भगवन् का हि सा देवी महामायेति यां भवान् ।

ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्मास्याश्च किं द्विज ॥ ६०

यत्प्रभावा च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ॥ ६१

तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो ब्रह्मविदां वर ॥ ६२

ऋषिरुवाच ॥ ६३

नित्यैव सा जगन्मूर्तिस्तया सर्वमिदं ततम् ॥ ६४

तथाऽपि तत्समुत्पत्तिर्बहुधा श्रूयतां मम ॥ ६५

देवानां कार्यसिद्ध्यर्थमाविर्भवति सा यदा ।

उत्पन्नेति तदा लोके सा नित्याऽप्यभिधीयते ॥ ६६

योगनिद्रां यदा विष्णुर्जगत्येकार्णवीकृते ।

आस्तीर्य शेषमभजत् कल्पान्ते भगवान् प्रभुः ॥ ६७

तदा द्वावसुरौ घोरौ विख्यातौ मधुकैटभौ ।

विष्णुकर्णमलोद्भूतौ हन्तुं ब्रह्माणमुद्यतौ ॥ ६८

स नाभिकमले विष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ।

दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्दनम् ॥ ६९

तुष्टाव योगनिद्रां तामेकाग्रहृदयः स्थितः ।

विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृतालयाम् ॥ ७०

विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ।

निद्रां भगवतीं विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ ७१

ब्रह्मोवाच ॥ ७२

त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरात्मिका ।

सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधामात्रात्मिका स्थिता ॥ ७३

अर्धमात्रा स्थिता नित्या याऽनुच्चार्या विशेषतः ।

त्वमेव सन्ध्या सावित्री त्वं देवि जननी परा ॥ ७४

त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत् सृज्यते जगत् ।

त्वयैतत् पाल्यते देवि त्वमत्स्यन्ते च सर्वदा ॥ ७५

विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरूपा च पालने ।

तथा संहृतिरूपाऽन्ते जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ७६

महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः ।

महामोहा च भवती महादेवी महेश्वरी ॥ ७७

प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ।

कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ॥ ७८

त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा ।

लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः क्षान्तिरेव च ॥ ७९

खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ।

शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ ८०

सौम्या सौम्यतराऽशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ।

परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ ८१

यच्च किञ्चित् क्वचिद्वस्तु सदसद्वाऽखिलात्मिके ।

तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे मया ॥ ८२

यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् ।

सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ ८३

विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च ।

कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान् भवेत् ॥ ८४

सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देवि संस्तुता ।

मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ॥ ८५

प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ ८६

बोधश्च क्रियतामस्य हन्तुमेतौ महासुरौ ॥ ८७

ऋषिरुवाच ॥ ८८

एवं स्तुता तदा देवी तामसी तत्र वेधसा ।

विष्णोः प्रबोधनार्थाय निहन्तुं मधुकैटभौ ॥ ८९

नेत्रास्यनासिकाबाहुहृदयेभ्यस्तथोरसः ।

निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणोऽव्यक्तजन्मनः ॥ ९०

उत्तस्थौ च जगन्नाथस्तया मुक्तो जनार्दनः ।

एकार्णवेऽहिशयनात् ततः स ददृशे च तौ ॥ ९१

मधुकैटभौ दुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ ।

क्रोधरक्तेक्षणावत्तुं ब्रह्माणं जनितोद्यमौ ॥ ९२

समुत्थाय ततस्ताभ्यां युयुधे भगवान् हरिः ।

पञ्चवर्षसहस्राणि बाहुप्रहरणो बिभुः ॥ ९३

तावप्यतिबलोन्मत्तौ महामायाविमोहितौ ॥ ९४

उक्तवन्तौ वरोऽस्मत्तो व्रियतामिति केशवम् ॥ ९५

श्रीभगवानुवाच ॥ ९६

भवेतामद्य मे तुष्टौ मम वध्यावुभावपि ॥ ९७

किमन्येन वरेणात्र एतावद्धि वृतं मया ॥ ९८

ऋषिरुवाच ॥ ९९

वञ्चिताभ्यामिति तदा सर्वमापोमयं जगत् ।

विलोक्य ताभ्यां गदितो भगवान् कमलेक्षणः ॥ १००

प्रीतौ स्वस्तव युद्धेन श्लाघ्यस्त्वं मृत्युरावयोः ।

आवां जहि न यत्रोर्वी सलिलेन परिप्लुता ॥ १०१

ऋषिरुवाच ॥ १०२

तथेत्युक्त्वा भगवता शङ्खचक्रगदाभृता ।

कृत्वा चक्रेण वै छिन्ने जघने शिरसी तयोः ॥ १०३

एवमेषा समुत्पन्ना ब्रह्मणा संस्तुता स्वयम् ।

प्रभावमस्या देव्यास्तु भूयः शृणु वदामि ते ॥ १०४

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये मधुकैटभवधो नाम प्रथमोऽध्यायः ।

Wave dhoopa and deepa

अथ मध्यमचरित्रम्

मध्यमचरित्रस्य विष्णुर्ऋषिः । महालक्ष्मीर्देवता । उष्णिक्छन्दः । शाकम्भरी शक्तिः । दुर्गा बीजम् । वायुस्तत्त्वम् । यजुर्वेदः स्वरूपम् । महालक्ष्मीप्रीत्यर्थं मध्यमचरित्रजपे विनियोगः ॥

महालक्ष्मीध्यानम्

ॐ अक्षस्रक्परशुं गदेषुकुलिशं पद्मं धनुः कुण्डिकां
दण्डं शक्तिमसिं च चर्म जलजं घण्टां सुराभाजनम् ।
शूलं पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभां
सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥

द्वितीयोऽध्यायः

महिषासुरसैन्यवधः

ॐ ह्रीं ऋषिरुवाच ॥ १

देवासुरमभूद्युद्धं पूर्णमब्दशतं पुरा ।
महिषेऽसुराणामधिपे देवानां च पुरन्दरे ॥ २
तत्रासुरैर्महावीर्यैर्देवसैन्यं पराजितम् ।
जित्वा च सकलान् देवानिन्द्रोऽभून्महिषासुरः ॥ ३
ततः पराजिता देवाः पद्मयोनिं प्रजापतिम् ।
पुरस्कृत्य गतास्तत्र यत्रेशगरुडध्वजौ ॥ ४

यथावृत्तं तयोस्तद्वन्महिषासुरचेष्टितम् ।
त्रिदशाः कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरम् ॥ ५

सूर्येन्द्राग्न्यनिलेन्दूनां यमस्य वरुणस्य च ।
अन्येषां चाधिकारान् स स्वयमेवाधितिष्ठति ॥ ६

स्वर्गान्निराकृताः सर्वे तेन देवगणा भुवि ।
विचरन्ति यथा मर्त्या महिषेण दुरात्मना ॥ ७

एतद्वः कथितं सर्वममरारिविचेष्टितम् ।
शरणं च प्रपन्नाः स्मो वधस्तस्य विचिन्त्यताम् ॥ ८

इत्थं निशम्य देवानां वचांसि मधुसूदनः ।
चकार कोपं शम्भुश्च भ्रुकुटीकुटिलाननौ ॥ ९

ततोऽतिकोपपूर्णस्य चक्रिणो वदनात्ततः ।
निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः शङ्करस्य च ॥ १०

अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ।
निर्गतं सुमहत्तेजस्तच्चैक्यं समगच्छत ॥ ११

अतीव तेजसः कूटं ज्वलन्तमिव पर्वतम् ।
ददृशुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्याप्तदिगन्तरम् ॥ १२

अतुलं तत्र तत्तेजः सर्वदेवशरीरजम् ।
एकस्थं तदभून्नारी व्याप्तलोकत्रयं त्विषा ॥ १३

यदभूच्छाम्भवं तेजस्तेनाजायत तन्मुखम् ।

याम्येन चाभवन् केशा बाहवो विष्णुतेजसा ॥ १४

सौम्येन स्तनयोर्युग्मं मध्यं चैन्द्रेण चाभवत् ।

वारुणेन च जङ्घोरू नितम्बस्तेजसा भुवः ॥ १५

ब्रह्मणस्तेजसा पादौ तदङ्गुल्योऽर्कतेजसा ।

वसूनां च कराङ्गुल्यः कौबेरेण च नासिका ॥ १६

तस्यास्तु दन्ताः सम्भूताः प्राजापत्येन तेजसा ।

नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकतेजसा ॥ १७

भ्रुवौ च सन्ध्ययोस्तेजः श्रवणावनिलस्य च ।

अन्येषां चैव देवानां सम्भवस्तेजसां शिवा ॥ १८

ततः समस्तदेवानां तोजोराशिसमुद्भवाम् ।

तां विलोक्य मुदं प्रापुरमरा महिषार्दिताः ॥ १९

ततो देवा ददुस्तस्यै स्वानि स्वान्यायुधानि च ।

शूलं शूलाद्विनिष्कृष्य ददौ तस्यै पिनाकधृक् ।

चक्रं च दत्तवान् कृष्णः समुत्पाद्य स्वचक्रतः ॥ २०

शङ्खं च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै हुताशनः ।

मारुतो दत्तवांश्चापं बाणपूर्णे तथेषुधी ॥ २१

वज्रमिन्द्रः समुत्पाद्य कुलिशादमराधिपः ।

ददौ तस्यै सहस्राक्षो घण्टामैरावताद्गजात् ॥ २२

कालदण्डाद्यमो दण्डं पाशं चाम्बुपतिर्ददौ ।

प्रजापतिश्चाक्षमालां ददौ ब्रह्मा कमण्डलुम् ॥ २३

समस्तरोमकूपेषु निजरश्मीन् दिवाकरः ।

कालश्च दत्तवान् खड्गं तस्यै चर्म च निर्मलम् ॥ २४

क्षीरोदश्चामलं हारमजरे च तथाऽम्बरे ।

चूडामणिं तथा दिव्यं कुण्डले कटकानि च ॥ २५

अर्धचन्द्रं तथा शुभ्रं केयूरान् सर्वबाहुषु ।

नूपुरौ विमलौ तद्वद् ग्रैवेयकमनुत्तमम् ॥ २६

अङ्गुलीयकरत्नानि समस्तास्वङ्गुलीषु च ।

विश्वकर्मा ददौ तस्यै परशुं चातिनिर्मलम् ॥ २७

अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथाऽभेद्यं च दंशनम् ।

अम्लानपङ्कजां मालां शिरस्युरसि चापराम् ॥ २८

अददज्जलधिस्तस्यै पङ्कजं चातिशोभनम् ।

हिमवान् वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च ॥ २९

ददावशून्यं सुरया पानपात्रं धनाधिपः ।

शेषश्च सर्वनागेशो महामणिविभूषितम् ॥ ३०

नागहारं ददौ तस्यै धत्ते यः पृथिवीमिमाम् ।

अन्यैरपि सुरैर्देवी भूषणैरायुधैस्तथा ॥ ३१

सम्मानिता ननादोच्चैः साट्टहासं मुहुर्मुहुः ।

तस्या नादेन घोरेण कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ ३२

अमायतातिमहता प्रतिशब्दो महानभूत् ।

चुक्षुभुः सकला लोकास्समुद्राश्च चकम्पिरे ॥ ३३

चचाल वसुधा चेलुः सकलाश्च महीधराः ।

जयेति देवाश्च मुदा तामूचुः सिंहवाहिनीम् ॥ ३४

तुष्टुवुर्मुनयश्चैनां भक्तिनम्रात्ममूर्तयः ।

दृष्ट्वा समस्तं संक्षुब्धं त्रैलोक्यममरारयः ॥ ३५

सन्नद्धाखिलसैन्यास्ते समुत्तस्थुरुदायुधाः ।

आः किमेतदिति क्रोधादाभाष्य महिषासुरः ॥ ३६

अभ्यधावत तं शब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ।

स ददर्श ततो देवीं व्याप्तलोकत्रयां त्विषा ॥ ३७

पादाक्रान्त्या नतभुवं किरीटोल्लिखिताम्बराम् ।

क्षोभिताशेषपातालां धनुर्ज्यानिस्स्वनेन ताम् ॥ ३८

दिशो भुजसहस्रेण समन्ताद्व्याप्य संस्थिताम् ।

ततः प्रववृते युद्धं तया देव्या सुरद्विषाम् ॥ ३९

शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तैरादीपितदिगन्तरम् ॥ ४०

महिषासुरसेनानीश्चिक्षुराख्यो महाऽसुरः ।
युयुधे चामरश्चान्यैश्चतुरङ्गबलान्वितः ॥ ४१

रथानामयुतैः षड्भिरुदग्राख्यो महासुरः ।
अयुध्यतायुतानां च सहस्रेण महाहनुः ॥ ४२

पञ्चाशद्भिश्च नियुतैरसिलोमा महाऽसुरः ।
अयुतानां शतैः षड्भिर्बाष्कलो युयुधे रणे ॥ ४३

गजवाजिसहस्रौघैरनेकैरुग्रदर्शनः ।
वृतो रथानां कोट्या च युद्धे तस्मिन्नयुध्यत ॥ ४४

बिडालाख्योऽयुतानां च पञ्चाशद्भिरथायुतैः ।
युयुधे संयुगे तत्र रथानां परिवारितः ॥ ४५

अन्ये च तत्रायुतशो रथानागहयैर्वृताः ।
युयुधुस्संयुगे देव्या सह तत्र महाऽसुराः ॥ ४६

कोटिकोटिसहस्रैस्तु रथानां दन्तिनां तथा ।
हयानां च वृतो युद्धे तत्राभून्महिषासुरः ॥ ४७

तोमरैर्भिन्दिपालैश्च शक्तिभिर्मुसलैस्तथा ।
युयुधुः संयुगे देव्या खड्गैः परशुपट्टिशैः ॥ ४८

केचिच्च चिक्षिपुः शक्तीः केचित्पाशांस्तथाऽपरे ।
देवीं खड्गप्रहारैस्तु ते तां हन्तुं प्रचक्रमुः ॥ ४९

साऽपि देवी ततस्तानि शस्त्राण्यस्त्राणि चण्डिका ।

लीलयैव प्रचिच्छेद निजशस्त्रास्त्रवर्षिणी ॥ ५०

अनायस्तानना देवी स्तूयमाना सुरर्षिभिः ।

मुमोचासुरदेहेषु शस्त्राण्यस्त्राणि चेश्वरी ॥ ५१

सोऽपि क्रुद्धो धुतसटो देव्या वाहनकेसरी ।

चचारासुरसैन्येषु वनेष्विव हुताशनः ॥ ५२

निश्श्वासान्मुमुचे यांश्च युध्यमाना रणेऽम्बिका ।

त एव सद्यः सम्भूता गणाः शतसहस्रशः ॥ ५३

युयुधुस्ते परशुभिर्भिन्दिपालासिपट्टिशैः ।

नाशयन्तोऽसुरगणान् देवीशक्त्युपबृंहिताः ॥ ५४

अवादयन्त पटहान् गणाः शङ्खांस्तथाऽपरे ।

मृदङ्गांश्च तथैवान्ये तस्मिन्युद्धमहोत्सवे ॥ ५५

ततो देवी त्रिशुलेन गदया शक्तिवृष्टिभिः ।

खड्गादिभिश्च शतशो निजघान महाऽसुरान् ॥ ५६

पातयामास चैवान्यान् घण्टास्वनविमोहितान् ।

असुरान् भुवि पाशेन बद्ध्वा चान्यानकर्षयत् ॥ ५७

केचिद्द्विधाकृतास्तीक्ष्णैः खड्गपातैस्तथाऽपरे ।

विपोथिता निपातेन गदया भुवि शेरते ॥ ५८

वेमुश्च केचिद्रुधिरं मुसलेन भृशं हताः ।
केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः शूलेन वक्षसि ॥ ५९

निरन्तरशरौघेण कृत्ताः केचिद्रणाचिरे ।
शैलानुकारिणः प्राणान्मुमुचिस्त्रिदशार्दनाः ॥ ६०

केषाञ्चिद्बाहवश्छिन्नाश्छिन्नग्रीवास्तथाऽपरे ।
शिरांसि पेतुरन्येषामन्ये मध्ये विदारिताः ॥ ६१

विच्छिन्नजङ्घास्त्वपरे पेतुरुर्व्यां महाऽसुराः ।
एकबाह्वक्षिचरणाः केचिद्देव्या द्विधा कृताः ॥ ६२

छिन्नेऽपि चान्ये शिरसि पतिताः पुनरुत्थिताः ।
ननृतुश्चापरे तत्र युद्धे तूर्यलयाश्रिताः ॥ ६३

कबन्धाश्छिन्नशिरसः खड्गशक्त्यृष्टिपाणयः ।
तिष्ठ तिष्ठेति भाषन्तो देवीमन्ये महाऽसुराः ॥ ६४

पातितै रथनागाश्वैरसुरैश्च वसुन्धरा ।
अगम्या साऽभवत्तत्र यत्राभूत्स महारणः ॥ ६५

शोणितौघा महानद्यः सद्यस्तत्र विसुस्रुवुः ।
मध्ये चासुरसैन्यस्य वारणासुरवाजिनाम् ॥ ६६

क्षणेन तन्महासैन्यमसुराणां तथाऽम्बिका ।
निन्ये क्षयं यथा वह्निस्तृणदारुमहाचयम् ॥ ६७

स च सिंहो महानादमुत्सृजन् धुतकेसरः ।

शरीरेभ्योऽमरारीणामसूनिव विचिन्वति ॥ ६८

देव्या गणैश्च तैस्तत्र कृतं युद्धं तथाऽसुरैः ।

यथैषां तुतुषुर्देवाः पुष्पवृष्टिमुचो दिवि ॥ ६९

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये महिषासुरसैन्यवधो नाम द्वितीयोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

तृतीयोऽध्यायः

महिषासुरवधः

ध्यानम्

ॐ उद्यद्भानुसहस्रकान्तिमरुणक्षौमां शिरोमालिकां

रक्तालिप्तपयोधरां जपवटीं विद्यामभीतिं वरम् ।

हस्ताब्जैर्दधतीं त्रिनेत्रविलसद्वक्त्रारविन्दश्रियं

देवीं बद्धहिमांशुरत्नमुकुटां वन्देऽरविन्दस्थिताम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

निहन्यमानं तत्सैन्यमवलोक्य महाऽसुरः ।

सेनानीश्चिक्षुरः कोपाद्ययौ योद्धुमथाम्बिकाम् ॥ २

स देवीं शरवर्षेण ववर्ष समरेऽसुरः ।

यथा मेरुगिरेः शृङ्गं तोयवर्षेण तोयदः ॥ ३

तस्य च्छित्वा ततो देवी लीलयैव शरोत्करान् ।

जघान तुरगान् बाणैर्यन्तारं चैव वाजिनाम् ॥ ४

चिच्छेद च धनुः सद्यो ध्वजं चातिसमुच्छ्रितम् ।

विव्याध चैव गात्रेषु छिन्नधन्वानमाशुगैः ॥ ५

सच्छिन्नधन्वा विरथो हताश्वो हतसारथिः ।

अभ्यधावत तां देवीं खड्गचर्मधरोऽसुरः ॥ ६

सिंहमाहत्य खड्गेन तीक्ष्णधारेण मूर्धनि ।

आजघान भुजे सव्ये देवीमप्यतिवेगवान् ॥ ७

तस्याः खड्गो भुजं प्राप्य पफाल नृपनन्दन ।

ततो जग्राह शूलं स कोपादरुणलोचनः ॥ ८

चिक्षेप च ततस्तत्तु भद्रकाल्यां महाऽसुरः ।

जाज्वल्यमानं तोजोभी रविबिम्बमिवाम्बरात् ॥ ९

दृष्ट्वा तदाऽऽपतच्छूलं देवी शूलममुञ्चत ।

तेन तच्छतधा नीतं शूलं स च महाऽसुरः ॥ १०

हते तस्मिन्महावीर्ये महिषस्य चमूपतौ ।

आजगाम गजारूढश्चामरस्त्रिदशार्दनः ॥ ११

सोऽपि शक्तिं मुमोचाथ देव्यास्तामम्बिका द्रुतम् ।

हुङ्काराभिहतां भूमौ पातयामास निष्प्रभाम् ॥ १२

भग्नां शक्तिं निपतितां दृष्ट्वा क्रोधसमन्वितः ।

चिक्षेप चामरः शूलं बाणैस्तदपि साऽच्छिनत् ॥ १३

ततः सिंहः समुत्पत्य गजकुम्भान्तरे स्थितः ।

बाहुयुद्धेन युयुधे तेनोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥ १४

युद्ध्यमानौ ततस्तौ तु तस्मान्नागान्महीं गतौ ।

युयुधातेऽतिसंरब्धौ प्रहारैरतिदारुणैः ॥ १५

ततो वेगात्खमुत्पत्य निपत्य च मृगारिणा ।

करप्रहारेण शिरश्चामरस्य पृथक्कृतम् ॥ १६

उदग्रश्च रणे देव्या शिलावृक्षादिभिर्हतः ।

दन्तमुष्टितलैश्चैव करालश्च निपातितः ॥ १७

देवी क्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास चोद्धतम् ।

बाष्कलं भिन्दिपालेन बाणैस्ताम्रं तथाऽन्धकम् ॥ १८

उग्रास्यमुग्रवीर्यं च तथैव च महाहनुम् ।

त्रिनेत्रा च त्रिशूलेन जघान परमेश्वरी ॥ १९

बिडालस्यासिना कायात् पातयामास वै शिरः ।

दुर्धरं दुर्मुखं चोभौ शरैर्निन्ये यमक्षयम् ॥ २०

एवं संक्षीयमाणे तु स्वसैन्ये महिषासुरः ।

माहिषेण स्वरूपेण त्रासयामास तान् गणान् ॥ २१

कांश्चित्तुण्डप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथाऽपरान् ।

लाङ्गूलताडितांश्चान्यान् शृङ्गाभ्यां च विदारितान् ॥ २२

वेगेन कांश्चिदपरान् नादेन भ्रमणेन च ।

निश्श्वासपवनेनान्यान् पातयामास भूतले ॥ २३

निपात्य प्रमथानीकमभ्यधावत सोऽसुरः ।

सिंहं हन्तुं महादेव्याः कोपं चक्रे ततोऽम्बिका ॥ २४

सोऽपि कोपान्महावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः ।

श्रुङ्गाभ्यां पर्वतानुच्चांश्चिक्षेप च ननाद च ॥ २५

वेगभ्रमणविक्षुण्णा मही तस्य व्यशीर्यत ।

लाङ्गूलेनाहतश्चाब्धिः प्लावयामास सर्वतः ॥ २६

धुतश्रुङ्गविभिन्नाश्च खण्डं खण्डं ययुर्घनाः ।

श्वासानिलास्ताः शतशो निपेतुर्नभसोऽचलाः ॥ २७

इति क्रोधसमाध्मातमापतन्तं महाऽसुरम् ।

दृष्ट्वा सा चण्डिका कोपं तद्वधाय तदाऽकरोत् ॥ २८

सा क्षिप्त्वा तस्य वै पाशं तं बबन्ध महाऽसुरम् ।

तत्याज माहिषं रूपं सोऽपि बद्धो महामृधे ॥ २९

ततः सिंहोऽभवत् सद्यो यावत्तस्याम्बिका शिरः ।

छिनत्ति तावत् पुरुषः देवी चिच्छेद सायकैः ॥ ३०

तत एवाशु पुरुषं देवी चिच्छेद सायकैः ।

तं खड्गचर्मणा सार्धं ततः सोऽभून्महागजः ॥ ३१

करेण च महासिंहं तं चकर्ष जगर्ज च ।

कर्षतस्तु करं देवी खड्गेन निरकृन्तत ॥ ३२

ततो महासुरो भूयो माहिषं वपुरास्थितः ।

तथैव क्षोभयामास त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥ ३३

ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका पानमुत्तमम् ।

पपौ पुनः पुनश्चैव जहासारुणलोचना ॥ ३४

ननर्द चासुरः सोऽपि बलवीर्यमदोद्धतः ।

विषाणाभ्यां च चिक्षेप चण्डिका प्रति भूधरान् ॥ ३५

सा च तान् प्रहितांस्तेन चूर्णयन्ती शरोत्करैः ।

उवाच तं मदोद्धूतमुखरागाकुलाक्षरम् ॥ ३६

देव्युवाच ॥ ३७

गर्ज गर्ज क्षणं मुढ मधु यावत्पिबाम्यहम् ।

मया त्वयि हतेऽत्रैव गर्जिष्यन्त्याशु देवताः ॥ ३८

ऋषिरुवाच ॥ ३९

एवमुक्त्वा समुत्पत्य साऽऽरूढा तं महाऽसुरम् ।

पादेनाक्रम्य कण्ठे च शूलेनैनमताडयत् ॥ ४०

ततः सोऽपि पदाक्रान्तस्तया निजमुखात्तदा ।

अर्धनिष्क्रान्त एवासीद्देव्या वीर्येण संवृतः ॥ ४१

अर्धनिष्क्रान्त एवासौ युद्ध्यमानो महाऽसुरः ।

तया महाऽसिना देव्या शिरश्छित्वा निपातितः ॥ ४२

ततो हाहाकृतं सर्वं दैत्यसैन्यं ननाश तत् ।

प्रहर्षं च परं जग्मुः सकला देवतागणाः ॥ ४३

तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सह दिव्यैर्महर्षिभिः ।

जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ ४४

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये महिषासुरवधो नाम तृतीयोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

चतुर्थोऽध्यायः

इन्द्रादिस्तुतिः

ध्यानम्

ॐ कालाभ्राभां कटाक्षैररिकुलभयदां मौलिबद्धेन्दुरेखां

शङ्खं चक्रं कृपाणं त्रिशिखमपि करैरुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् ।

सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयन्तीं

ध्यायेद्दुर्गां जयाख्यां त्रिदशापरिवृतां सेवितां सिद्धिकामैः ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये तस्मिन् दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ।
तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ २
देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
तामम्बिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥
यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननन्तो ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ।
सा चण्डिकाऽखिलजगत्परिपालनाय नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥ ४
या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ।
श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जा तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम्॥
किं वर्णयाम तव रूपमचिन्त्यमेतत् किं चातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ।
किं चाहवेषु चरितानि तवाति यानि सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ॥ ६
हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणाऽपि दोषैः न ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा ।
सर्वाश्रयाऽखिलमिदं जगदंशभूतम् अव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥ ७
यस्याः समस्त सुरता समुदीरणेन तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि ।
स्वाहाऽसि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतुः उच्चार्यसे त्वमत एव जनैः स्वधा च॥
या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहाव्रता त्वम् अभ्यस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्त्वसारैः ।
मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषैः विद्याऽसि सा भगवती परमा हि देवि ॥ ९

शब्दात्मिका सुविमलर्ग्यजुषां निधानम् उद्गीथरम्यपदपाठवतां च् साम्नाम् ।
देवी त्रयी भगवती भवभावनाय वार्ता च सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥ १०
मेधाऽसि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा दुर्गाऽसि दुर्गभवसागरनौरसङ्गा ।
श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११
ईषत्सहासममलं परिपूर्णचन्द्रबिम्बानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् ।
अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरुषा तथाऽपि वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ॥ १२
दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकरालं उद्यच्छशाङ्कसदृशच्छवि यन्न सद्यः ।
प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं कैर्जीव्यते हि कुपितान्तकदर्शनेन ॥ १३
देवि प्रसीद परमा भवती भवाय सद्यो विनाशायसि कोपवती कुलानि ।
विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेतन्नीतं बलं सुविपुलं महिषासुरस्य ॥ १४
ते सम्मता जनपदेषु धनानि तेषां तेषां यशांसि न च सीदति धर्मवर्गः ।
धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्यदारा येषां सदाऽभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ॥ १५
धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्माण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ।
स्वर्गं प्रयाति च ततो भवतीप्रसादात् लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन ॥ १६
दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तोः स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि ।
दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या सर्वोपकारकरणाय सदाऽऽर्द्रचित्ता ॥ १७
एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखं तथैते कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ।
सङ्ग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयान्तु मत्वेति नूनमहितान् विनिहंसि देवि ॥ १८

दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम् ।
लोकान्प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूताः इत्थं मतिर्भवति तेष्वपि तेऽतिसाध्वी ॥
खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः शूलाग्रकान्तिनिवहेन दृशोऽसुराणाम् ।
यन्नागता विलयमंशुमदिन्दुखण्डयोग्याननं तव विलोकयतां तदेतत् ॥ २०
दुर्वृत्तवृत्तशमनं तव देवि शीलं रूपं तथैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः ।
वीर्यं च हन्तृ हृतदेवपराक्रमाणां वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥ २१
केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि कुत्र ।
चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेऽपि ॥ २२
त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशनेन त्रातं त्वया समरमूर्धनि तेऽपि हत्वा ।
नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्तम् अस्माकमुन्मदसुरारिभवं नमस्ते ॥ २३
शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।
घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिस्स्वनेन च ॥ २४

प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।
भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २५

सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।
यानि चात्यन्तघोराणि तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ २६

खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।
करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ २७

ऋषिरुवाच ॥ २८

एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ।

अर्चिता जगतां धात्री तथा गन्धानुलेपनैः ॥ २९

भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैः सुधूपिता ।

प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान् प्रणतान् सुरान् ॥ ३०

देव्युवाच ॥ ३१

व्रियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोऽभिवाञ्छितम् ।

ददाम्यहमतिप्रीत्या स्तवैरेभिः सुपूजिता ॥ ३२

देवा ऊचुः ॥ ३३

भगवत्या कृतं सर्वं न किञ्चिदवशिष्यते ।

यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः ॥ ३४

यदि चापि वरो देयस्त्वयाऽस्माकं महेश्वरि ।

संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः ॥ ३५

यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ।

तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादिसम्पदाम् ॥ ३६

वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाऽम्बिके ॥ ३७

ऋषिरुवाच ॥ ३८

इति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथाऽऽत्मनः ।

तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवान्तर्हिता नृपः ॥ ३९

इत्येतत् कथितं भूप सम्भूता सा यथा पुरा ।

देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहितैषिणी ॥ ४०

पुनश्च गौरीदेहा सा समुद्भूता यथाऽभवत् ।

वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुम्भनिशुम्भायोः ॥ ४१

रक्षणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ।

तच्छृणुष्व मयाऽऽख्यातं यथावत्कथयामि ते ॥ ४२

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये इन्द्रादिस्तुतिर्नाम चतुर्थोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

अथ उत्तमचरित्रम्

उत्तमचरित्रस्य रुद्र ऋषिः । महासरस्वती देवता । अनुष्टुप् छन्दः । भीमा शक्तिः । भ्रामरी बीजम् । सूर्यस्तत्त्वम् । सामवेदः स्वरूपम् । महासरस्वतीप्रीत्यर्थम् उत्तमचरित्रजपे विनोयोगः ॥

महासरस्वतीध्यानम्

ॐ घण्टाशूलहलानि शङ्खमुसले चक्रं धनुः सायकं

हस्ताब्जैर्दधतीं घनान्तविलसच्छीतांशुतुल्यप्रभाम् ।

गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधारभूतां

महाऽपूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुम्भादिदैत्यार्दिनीम् ॥

पञ्चमोऽध्यायः

देव्या दूतसंवादः

ॐ क्लीं ऋषिरुवाच ॥ १

पुरा शुम्भनिशुम्भाभ्यामसुराभ्यां शचीपतेः ।

त्रैलोक्यं यज्ञभगश्च हृता मदबलाश्रयात् ॥ २

तावेव सूर्यतां तद्वदधिकारं तथैन्दवम् ।

कौबेरमथ याम्यं च चक्राते वरुणस्य च ॥ ३

तावेव पवनर्द्धिं च चक्रतुर्वह्निकर्म च ।

ततो देवा विनिर्धूता भ्रष्टराज्याः पराजिताः ॥ ४

हृताधिकारास्त्रिदशास्ताभ्यां सर्वे निराकृताः ।

महाऽसुराभ्यां तां देवीं संस्मरन्त्यपराजिताम् ॥ ५

तयाऽस्माकं वरो दत्तो यथाऽऽपत्सु स्मृताऽखिलाः ।

भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात् परमापदः ॥ ६

इति कृत्वा मतिं देवा हिमवन्तं नगेश्वरम् ।

जग्मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ॥ ७

देवा ऊचुः ॥ ८

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।

नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ॥ ९

रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः ।

ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥ १०

कल्याण्यै प्रणतावृद्ध्यै सिद्ध्यौ कुर्मो नमो नमः ।

नैर्ऋत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥ ११

दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ।

ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ १२

अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो नमः ।

नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ॥ १३

या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १४–१६

या देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १७–१९

या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २०–२२

या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २३–२५

या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २६–२८

या देवी सर्वभूतेषु छायारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २९–३१

या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३२–३४

या देवी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३५–३७

या देवी सर्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३८–४०

या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४१–४३

या देवी सर्वभूतेषु लज्जारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४४–४६

या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४७–४९

या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५०–५२

या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५३–५५

या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५६–५८

या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५९–६१

या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६२–६४

या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६५–६७

या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६८–७०

या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७१–७३

या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरुपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७४–७६

इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ।

भूतेषु सततं तस्यै व्याप्तिदेव्यै नमो नमः ॥ ७७

चितिरूपेण या कृत्स्नवेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७८–८०

स्तुता सुरेः पूर्वमभीष्टसंश्रयात् तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ।
करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ॥ ८१

या साम्प्रतं चोद्धतदैत्यतापितैः अस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ।
या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ८२

ऋषिरुवाच ॥ ८३

एवं स्तवादियुक्तानां देवानां तत्र पार्वती ।
स्नातुमभ्याययौ तोये जाह्नव्या नृपनन्दन ॥ ८४

साऽब्रवीत् तान् सुरान् सुभ्रूर्भवद्भिः स्तूयतेऽत्र का ।
शरीरकोशतश्चास्याः समुद्भूताऽब्रवीच्छिवा ॥ ८५

स्तोत्रं ममैतत् क्रियते शुम्भदैत्यनिराकृतैः ।
देवैः समेतैः समरे निशुम्भेन पराजितैः ॥ ८६

शरीरकोशाद्यत्तस्याः पार्वत्या निस्सृताम्बिका ।
कौशिकीति समस्तेषु ततो लोकेषु गीयते ॥ ८७

तस्यां विनिर्गतायां तु कृष्णाऽभूत् साऽपि पार्वती ।
कालिकेति समाख्याता हिमाचलकृताश्रया ॥ ८८

ततोऽम्बिकां परं रूपं बिभ्राणां सुमनोहरम् ।

ददर्श चण्डो मुण्डश्च भृत्यौ शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ८९

ताभ्यां शुम्भाय चाख्याता साऽतीव सुमनोहरा ।

काऽप्यास्ते स्त्री महाराज भासयन्ती हिमाचलम् ॥ ९०

नैव तादृक् क्वचिद्रूपं दृष्टं केनचिदुत्तमम् ।

ज्ञायतां काऽप्यसौ देवी गृह्यतां चासुरेश्वर ॥ ९१

स्त्रीरत्नमतिचार्वङ्गी द्योतयन्ती दिशस्त्विषा ।

सा तु तिष्ठति दैत्येन्द्र तां भवान् द्रष्टुमर्हति ॥ ९२

यानि रत्नानि मणयो गजाश्वादीनि वै प्रभो ।

त्रैलोक्ये तु समस्तानि साम्प्रतं भान्ति ते गृहे ॥ ९३

ऐरावतः समानीतो गजरत्नं पुरन्दरात् ।

पारिजाततरुश्चायं तथैवोच्चैश्रवा हयः ॥ ९४

विमानं हंससंयुक्तमेतत्तिष्ठति तेऽङ्गणे ।

रत्नभूतमिहानीतं यदासीद्वेधसोऽद्भुतम् ॥ ९५

निधिरेष महापद्मः समानीतो धनेश्वरात् ।

किञ्जल्किनीं ददौ चाब्धिर्मालामम्लानपङ्कजाम् ॥ ९६

छत्रं ते वारुणं गेहे काञ्चनस्रावि तिष्ठति ।

यथाऽयं स्यन्दनवरो यः पुराऽऽसीत्प्रजापतेः ॥ ९७

मृत्योरुत्क्रान्दिदा नाम शक्तिरीश त्वया हृता ।

पाशाः सलिलराजस्य भ्रातुस्तव परिग्रहे ॥ ९८

निशुम्भस्याब्धिजाताश्च समस्ता रत्नजातयः ।

वह्निरपि ददौ तुभ्यमग्निशौचे च वाससी ॥ ९९

एवं दैत्येन्द्र रत्नानि समस्तान्याहृतानि ते ।

स्त्रीरत्नमेषा कल्याणी त्वया कस्मान्न गृह्यते ॥ १००

ऋषिरुवाच ॥ १०१

निशम्येति वचः शुम्भः स तदा चण्डमुण्डयोः ।

प्रेषयामास सुग्रीवं दूतं देव्या महाऽसुरम् ॥ १०२

इति चेति च वक्तव्या सा गत्वा वचनान्मम ।

यथाचाभ्येति सम्प्रीत्या तथा कार्यं त्वा लघु ॥ १०३

स तत्र गत्वा यत्रास्ते शैलोद्देशेऽतिशोभने ।

सा देवी तां ततः प्राह श्लक्ष्णं मधुरया गिरा ॥ १०४

दूत उवाच ॥ १०५

देवि दैत्येश्वरः शुम्भस्त्रैलोक्ये परमेश्वरः ।

दूतोऽहं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः ॥ १०६

अव्याहताज्ञः सर्वासु यः सदा देवयोनिषु ।

निर्जिताखिलदैत्यारिः स यदाह शृणुष्व तत् ॥ १०७

मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवा वशानुगाः ।

यज्ञभागानहं सर्वानुपाश्नामि पृथक् पृथक् ॥ १०८

त्रैलोक्ये वररत्नानि मम वश्यान्यशेषतः ।

तथैव गजरत्नं च हृतं देवेन्द्रवाहनम् ॥ १०९

क्षीरोदमथनोद्भूतमश्वरत्नं ममामरैः ।

उच्चैश्श्रवससंज्ञं तत् प्रणिपत्य समर्पितम् ॥ ११०

यानि चान्यानि देवेषु गन्धर्वेषूरगेषु च ।

रत्नभूतानि भूतानि तानि मय्येव शोभने ॥ १११

स्त्रीरत्नभूतां त्वां देवि लोके मन्यामहे वयम् ।

सा त्वमस्मानुपागच्छ यतो रत्नभुजो वयम् ॥ ११२

मां वा ममानुजं वाऽपि निशुम्भमुरुविक्रमम् ।

भज त्वं चञ्चलापाङ्गि रत्नभूताऽसि वै यतः ॥ ११३

परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यसे मत्परिग्रहात् ।

एतद् बुद्ध्या समालोच्य मत्परिग्रहतां व्रज ॥ ११४

ऋषिरुवाच ॥ ११५

इत्युक्ता सा तदा देवी गम्भीरान्तस्स्मिता जगौ ।

दुर्गा भगवती भद्रा ययेदं धार्यते जगत् ॥ ११६

देव्युवाच ॥ ११७

सत्यमुक्तं त्वया नात्र मिथ्या किञ्चित्त्वयोदितम् ।

त्रैलोक्याधिपतिः शुम्भो निशुम्भश्चापि तादृशः ॥ ११८

किं त्वत्र यत्प्रतिज्ञातं मिथ्या तत् क्रियते कथम् ।

श्रूयतामल्पबुद्धित्वात् प्रतिज्ञा या कृता पुरा ॥ ११९

यो मां जयति सङ्ग्रामे यो मे दर्पं व्यपोहति ।

यो मे प्रतिबलो लोके स मे भर्ता भविष्यति ॥ १२०

तदागच्छतु शुम्भोऽत्र निशुम्भो वा महाबलः ।

मां जित्वा किं चिरेणात्र पाणिं गृह्णातु मे लघु ॥ १२०

दूत उवाच ॥ १२२

अवलिप्ताऽसि मैवं त्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः ।

त्रैलोक्ये कः पुमांस्तिष्ठेदग्रे शुम्भनिशुम्भयोः ॥ १२३

अन्येषामपि दैत्यानां सर्वे देवा न वै युधि ।

तष्ठन्ति सम्मुखे देवि किं पुनः स्त्री त्वमेकिका ॥ १२४

इन्द्राद्यास्सकला देवास्तस्थुर्येषां न संयुगे ।

शुम्भादीनां कथं तेषां स्त्री प्रयास्यसि सम्मुखम् ॥ १२५

सा त्वं गच्छ मयैवोक्ता पार्श्वं शुम्भनिशुम्भयोः ।

केशाकर्षणनिर्धूतगौरवा मा गमिष्यसि ॥ १२६

देव्युवाच ॥ १२७

एवमेतद् बली शुम्भो निशुम्भश्चापि तादृशः ।

किं करोमि प्रतिज्ञा मे यदनालोचिता पुरा ॥ १२८

स त्वं गच्छ मयोक्तं ते यदेतत्सर्वमादृतः ।

तदाचक्ष्वासुरेन्द्राय स च युक्तं करोतु यत् ॥ १२९

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये देव्यादूतसंवादो नाम पञ्चमोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

षष्ठोऽध्यायः

धूम्रलोचनवधः

ध्यानम्

ॐ नागधीश्वरविष्टरां फणिफणोत्तंसोरुरत्नावली–

भास्वद्देहलतां दिवाकरनिभां नेत्रत्रयोद्भासिताम् ।

मालाकुम्भकपालनीरजकरां चन्द्रार्धचूडां परां

सर्वज्ञेश्वरभैवाङ्कनिलयां पद्मावतीं चिन्तये ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

इत्याकर्ण्य वचो देव्याः स दूतोऽमर्षपूरितः ।

समाचष्ट समागम्य दैत्यराजाय विस्तरात् ॥ २

तस्य दूतस्य तद्वाक्यमाकर्ण्यासुरराट् ततः ।

सक्रोधः प्राह दैत्यानामधिपं धूम्रलोचनम् ॥ ३

हे धूम्रलोचनाशु त्वं स्वसैन्यपरिवारितः ।

तामानय बलाद्दुष्टां केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ४

तत्परित्राणदः कश्चिद्यदि वोत्तिष्ठतेऽपरः ।

स हन्तव्योऽमरो वाऽपि यक्षो गन्धर्व एव वा ॥ ५

ऋषिरुवाच ॥ ६

तेनाज्ञप्तस्ततः शीघ्रं स दैत्यो धूम्रलोचनः ।

वृतः षष्ट्या सहस्राणामसुराणां द्रुतं ययौ ॥ ७

स दृष्ट्वा तां ततो देवीं तुहिनाचलसंस्थिताम् ।

जगादोच्चैः प्रयाहीति मूलं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ८

न चेत्प्रीत्याऽद्य भवती मद्भर्तारमुपैष्यति ।

ततो बलान्नयाम्येष केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ९

देव्युवाच ॥ १०

दैत्येश्वरेण प्रहितो बलवान् बलसंवृतः ।

बलान्नयसि मामेवं ततः किं ते करोम्यहम् ॥ ११

ऋषिरुवाच ॥ १२

इत्युक्तः सोऽभ्यधावत्तामसुरो धूम्रलोचनः ।

हुङ्कारेणैव तं भस्म सा चकाराम्बिका ततः ॥ १३

अथ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां तथाऽम्बिका ।

ववर्ष सायकैस्तीक्ष्णैस्तथा शक्तिपरश्वधैः ॥ १४

ततो धुतसटः कोपात् कृत्वा नादं सुभैरवम् ।

पपातासुरसेनायां सिंहो देव्याः स्ववाहनः ॥ १५

कांश्चित्करप्रहारेण दैत्यानास्येन चापरान् ।

आक्रान्त्या चाधरेणान्यान् जघान स महासुरान् ॥ १६

केषाञ्चित्पाटायामास नखैः कोष्ठानि केसरी ।

तथा तलप्रहारेण शिरांसि कृतवान् पृथक् ॥ १७

विच्छिन्नबाहुशिरसः कृतास्तेन तथाऽपरे ।

पपौ च रुधिरं कोष्ठादन्येषां धुतकेसरः ॥ १८

क्षणेन तद्बलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना ।

तेन केसरिणा देव्या वाहनेनातिकोपिना ॥ १९

श्रुत्वा तमसुरं देव्या निहतं धूम्रलोचनम् ।

बलं च क्षयितं कृत्स्नं देवीकेसरिणा ततः ॥ २०

चुकोप दैत्याधिपतिः शुम्भः प्रस्फुरिताधरः ।

आज्ञापयामास च तौ चण्डमुण्डौ महाऽसुरौ ॥ २१

हे चण्ड हे मुण्ड बलैर्बहुभिः परिवारितौ ।

तत्र गच्छत गत्वा च सा समानीयतां लघु ॥ २२

केशेष्वाकृष्य बद्ध्वा वा यदि वः संशयो युधि ।

तदाऽशेषायुधैः सर्वैरसुरैर्विनिहन्यताम् ॥ २३

तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहे च विनिपातिते ।

शीघ्रमागम्यतां बद्ध्वा गृहीत्वा तामथाऽम्बिकाम् ॥ २४

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये धूम्रलोचनवधो नाम षष्ठोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

सप्तमोऽध्यायः

चण्डमुण्डवधः

ध्यानम्

ॐ ध्यायेयं रत्नपीठे शुककलपठितं शृण्वतीं श्यामलाङ्गीं

न्यस्तैकाङ्घ्रिं सरोजे शशिशकलधरां वल्लकीं वादयन्तीम् ।

कल्हाराबद्धमालां नियमितविलसच्चोलिकां रक्तवस्त्रां

मातङ्गीं शङ्खपात्रां मधुरमधुमदां चित्रकोद्भासिभालाम् ॥

ऋषुरुवाच ॥ १

आज्ञप्तास्ते ततो दैत्याश्चण्डमुण्डपुरोगमाः ।

चतुरङ्गबलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः ॥ २

ददृशुस्ते ततो देवीमीषद्धासां व्यवस्थिताम् ।

सिंहस्योपरि शैलेन्द्रशृङ्गे महति काञ्चने ॥ ३

ते दृष्ट्वा तां समादातुमुद्यमं चक्रुरुद्यताः ।
आकृष्टचापासिधरास्तथाऽन्ये तत्समीपगाः ॥ ४

ततः कोपं चकारोच्चैरम्बिका तानरीन् प्रति ।
कोपेन चास्या वदनं मषीवर्णमभूत्तदा ॥ ५

भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या ललाटफलकाद्द्रुतम् ।
काली करालवदना विनिष्क्रान्ताऽसिपाशिनी ॥ ६

विचित्रखट्वाङ्गधरा नरमालाविभूषणा ।
द्वीपिचर्मपरीधाना शुष्कमांसाऽतिभैरवा ॥ ७

अतिविस्तारवदना जिह्वाललनभीषणा ।
निमग्ना रक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा ॥ ८

सा वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महाऽसुरान् ।
सैन्ये तत्र सुरारीणामभक्षयत तद्बलम् ॥ ९

पार्ष्णिग्राहाङ्कुशग्राहियोधघण्टासमन्वितान् ।
समादायैकहस्तेन मुखे चिक्षेप वारणान् ॥ १०

तथैव योधं तुरगै रथं सारथिना सह ।
निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयन्त्यतिभैरवम् ॥ ११

एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ चापरम् ।
पादेनाक्रम्य चैवान्यमुरसाऽन्यमपोथयत् ॥ १२

तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महाऽस्त्राणि तथाऽसुरैः ।

मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि ॥ १३

बलिनां तद्बलं सर्वमसुराणां दुरात्मनाम् ।

ममर्दाभक्षयच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तदा ॥ १४

असिना निहताः केचित् केचित्खट्वाङ्गताडिताः ।

जग्मुर्विनाशमसुरा दन्ताग्राभिहतास्तथा ॥ १५

क्षणेन तद्बलं सर्वमसुराणां निपातितम् ।

दृष्ट्वा चण्डोऽभिदुद्राव तां कालीमतिभीषणाम् ॥ १६

शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं तां महाऽसुरः ।

छादयामास चक्रैश्च मुण्डः क्षिप्तैः सहस्रशः ॥ १७

तानि चक्राण्यनेकानि विशमानानि तन्मुखम् ।

बभुर्यथाऽर्कबिम्बानि सुबहूनि घनोदरम् ॥ १८

ततो जहासातिरुषा भीमं भैरवनादिनी ।

काली करालवदना दुर्दर्शदशनोज्ज्वला ॥ १९

उत्थाय च महाऽसिंहं देवी चण्डमधावत ।

गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासिनाऽच्छिनत् ॥ २०

अथ मण्डोऽभ्यधावत् तां दृष्ट्वा चण्डं निपातितम् ।

तमप्यपातयद्भूमौ सा खड्गाभिहतं रुषा ॥ २१

हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं निपातितम् ।

मुण्डं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरम् ॥ २२

शिरश्चण्डस्य काली च गृहीत्वा मुण्डमेव च ।

प्राह प्रचण्डा हासमिश्रमभ्येत्य चण्डिकाम् ॥ २३

मया तवात्रोपहृतौ चण्डमुण्डौ महापशू ।

युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुम्भं च हनिष्यसि ॥ २४

ऋषिरुवाच ॥ २५

तावानीतौ ततो दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ महाऽसुरौ ।

उवाच कालीं कल्याणी ललितं चण्डिका वचः ॥ २६

यस्माच्चण्डं च मुण्डं च गृहीत्वा त्वमुपागता ।

चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवि भविष्यसि ॥ २७

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये चण्डमुण्डवधो नाम सप्तमोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

अष्टमोऽध्यायः

रक्तबीजवधः

ध्यानम्

ॐ अरुणां करुणातरङ्गिताक्षीं धृतपाशाङ्कुशबाणचापहस्ताम् ।

अणिमादिभिरावृतां मयूखैरहमित्येव विभावये भवानीम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

चण्डे च निहते दैत्ये मुण्डे च विनिपातिते ।

बहुलेषु च सैन्येषु क्षयितेष्वसुरेश्वरः ॥ २

ततः कोपपराधीनचेताः शुम्भः प्रतापवान् ।

उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामादिदेश ह ॥ ३

अद्य सर्वबलैर्दैत्याः षडशीतिरुदायुधाः ।

कम्बूनां चतुरशीतिर्निर्यान्तु स्वबलैर्वृताः ॥ ४

कोटिविर्याणि पञ्चाशदसुराणां कुलानि वै ।

शतं कुलानि धूम्राणां निर्गच्छन्तु ममाज्ञया ॥ ५

कालका दौर्हृदा मौर्याः कालिकेयास्तथाऽसुराः ।

युद्धाय सज्जा निर्यान्तु आज्ञया त्वरिता मम ॥ ६

इत्याज्ञाप्यासुरपतिः शुम्भो भैरवशासनः ।

निर्जगाम महासैन्यसहस्रैर्बहुभिर्वृतः ॥ ७

आयान्तं चण्डिका दृष्ट्वा तत्सैन्यमतिभीषणम् ।

ज्यास्वनैः पूरयामास धरणीगगनान्तरम् ॥ ८

ततः सिंहो महानादमतीव कृतवान् नृप ।

घण्टास्वनेन तन्नादमम्बिका चोपबृंहयत् ॥ ९

धनुर्ज्यासिंहघण्टानां नादापूरितदिङ्मुखा ।

निनादैर्भीषणैः काली जिग्ये विस्तारितानना ॥ १०

तं निनादमुपश्रुत्य दैत्यसैन्यैश्चतुर्दिशम् ।

देवी सिंहस्तथा काली शरौघैः परिवारिताः ॥ ११

एतस्मिन्नन्तरे भूप विनाशाय सुरद्विषाम् ।

भवायामरसिंहानामतिवीर्यबलान्विताः ॥ १२

ब्रह्मेशगुहविष्णूनां तथेन्द्रस्य च शक्तयः ।

शरीरेभ्यो विनिष्क्रम्य तद्रूपैश्चण्डिकां ययुः ॥ १३

यस्य देवस्य यद्रूपं यथा भूषणवाहनम् ।

तद्वदेव हि तच्छक्तिरसुरान् योद्धुमाययौ ॥ १४

हंसयुक्तविमानाग्रे साक्षसूत्रकमण्डलुः ।

आयाता ब्रह्मणश्शक्तिर्ब्रह्माणी साऽभिधीयते ॥ १५

माहेश्वरी वृषारूढा त्रिशूलवरधारिणी ।

महाहिवलया प्राप्ता चन्द्ररेखा विभूषणा ॥ १६

कौमारी शक्तिहस्ता च मयूरवरवाहना ।

योद्धुमभ्याययौ दैत्यानम्बिका गुहरूपिणी ॥ १७

तथैव वैष्णवीशक्तिर्गरुडोपरि संस्थिता ।

शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गखड्गहस्ताऽभ्युपाययौ ॥ १८

यज्ञवाराहमतुलं रूपं या बिभ्रतो हरेः ।

शक्तिस्साऽप्याययौ तत्र वाराहीं बभ्रती तनुम् ॥ १९

नारसिंही नृसिंहस्य बभ्रती सदृशं वपुः ।

प्राप्ता तत्र सटाक्षेपक्षिप्तनक्षत्रसंहतिः ॥ २०

वज्रहस्ता तथैवैन्द्री गजराजोपरि स्थिता ।

प्राप्ता सहस्रनयना यथा शक्रस्तथैव सा ॥ २१

ततः परिवृतस्ताभिरीशानो देवशक्तिभिः ।

हन्यन्तामसुराः शीघ्रं मम प्रीत्याऽह चण्डिकाम् ॥ २२

ततो देवीशरीरात्तु विनिष्क्रान्ताऽतिभीषणा ।

चण्डिकाशक्तिरत्युग्रा शिवाशतनिनादिनी ॥ २३

सा चाह धूम्रजटिलमीशानमपराजिता ।

दूतत्वं गच्छ भगवन् पार्श्वं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ २४

ब्रूहि शुम्भं निशुम्भं च दानवावतिगर्वितौ ।

ये चान्ये दानवास्तत्र युद्धाय समुपस्थिताः ॥ २५

त्रैलोक्यमिन्द्रो लभतां देवास्सन्तु हविर्भुजः ।

यूयं प्रयात पातालं यदि जीवितुमिच्छथ ॥ २६

बलावलेपादथ चेद्भवन्तो युद्धकांक्षिणः ।

तदागच्छत तृप्यन्तु मच्छिवाः पिशितेन वः ॥ २७

यतो नियुक्तो दौत्येन तया देव्या शिवः स्वयम् ।

शिवदूतीति लोकेऽस्मिंस्ततः सा ख्यातिमागता ॥ २८

तेऽपि श्रुत्वा वचो देव्याः शर्वाख्यातं महाऽसुराः ।

अमर्षापूरिता जग्मुर्यत्र कात्यायनी स्थिता ॥ २९

ततः प्रथममेवाग्रे शरशक्त्यृष्टिवृष्टिभिः ।

ववर्षुरुद्धतामर्षास्तां देवीममरारयः ॥ ३०

सा च तान्प्रहितान्बाणान् शूलशक्तिपरश्वधान् ।

चिच्छेद लीलयाऽध्मातधनुर्मुक्तैर्महेषुभिः ॥ ३१

तस्याग्रतस्तथा काली शूलपातविदारितान् ।

खट्वाङ्गपोथितांश्चारीन् कुर्वती व्यचरत्तदा ॥ ३२

कमण्डलुजलाक्षेपहतवीर्यान् हतौजसः ।

ब्रह्माणी चाकरोच्चात्रून् येन येन स्म धावति ॥ ३३

माहेश्वरी त्रिशूलेन तथा चक्रेण वैष्णवी ।

दैत्यान् जघान कौमारी तथा शक्त्याऽतिकोपना ॥ ३४

ऐन्द्री कुलिशपातेन शतशो दैत्यदानवाः ।

पेतुर्विदारिताः पृथ्व्यां रुधिरौघप्रवर्षिणः ॥ ३५

तुण्डप्रहारविध्वस्ता दंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः ।

वाराहमूर्त्या न्यपतंश्चक्रेण च विदारिताः ॥ ३६

नखैर्विदारितांश्चान्यान् भक्षयन्ती महाऽसुरान् ।

नारसिंही चचाराजौ नादापूर्णदिगन्तरा ॥ ३७

चण्डा हासैरसुराः शिवदूत्यभिदूषिताः ।

पेतुः पृथिव्यां पतितास्तांश्चखादाथ सा तदा ॥ ३८

इति मातृगणं कृद्धं मर्दयन्तं माहाऽसुरान् ।

दृष्ट्वाऽभ्युपायैर्विविधैर्नेशुर्देवारिसैनिकाः ॥ ३९

पलायनपरान् दृष्ट्वा दैत्यान्मातृगणार्दितान् ।

योद्धुमभ्याययौ क्रुद्धो रक्तबीजो महाऽसुरः ॥ ४०

रक्तबिन्दुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः ।

समुत्पतति मेदिन्यां तत्प्रमाणो महाऽसुरः ॥ ४१

युयुधे स गदापाणिरिन्द्रशक्त्या महाऽसुरः ।

ततश्चैन्द्री स्ववज्रेण रक्तबीजमताडयत् ॥ ४२

कुलिशेनाहतस्याशु बहु सुस्राव शोणितम् ।

समुत्तस्थुस्ततो योधास्तद्रूपास्तत्पराक्रमाः ॥ ४३

यावन्तः पतितास्तस्य शरीराद्रक्तबिन्दवः ।

तावन्तः पुरुषा जातास्तद्वीर्यबलविक्रमाः ॥ ४४

ते चापि युयुधुस्तत्र पुरुषा रक्तसम्भवाः ।

समं मातृभिरत्युग्रशस्त्रपातातिभीषणम् ॥ ४५

पुनश्च वज्रपातेन क्षतमस्य शिरो यदा ।

ववाह रक्तं पुरुषास्ततो जातास्सहस्रशः ॥ ४६

वैष्णवी समरे चैनं चक्रेणाभिजघान ह ।

गदया ताडयामास ऐन्द्री तमसुरेश्वरम् ॥ ४७

वैष्णवीचक्रभिन्नस्य रुधिरस्रावसम्भवैः ।

सहस्रशो जगद्व्याप्तं तत्प्रमाणैर्महाऽसुरैः ॥ ४८

शक्त्या जघान कौमारी वाराही च तथाऽसिना ।

माहेश्वरी त्रिशूलेन रक्तबीजं महासुरम् ॥ ४९

स चापि गदया दैत्यः सर्वा एवाहनत् पृथक् ।

मातॄः कोपसमाविष्टो रक्तबीजो महाऽसुरः ॥ ५०

तस्याहतस्य बहुधा शक्तिशूलादिभिर्भुवि ।

पपात यो वै रक्तौघस्तेनासञ्छतशोऽसुराः ॥ ५१

तैश्चासुरासृक्सम्भूतैरसुरैः सकलं जगत् ।

व्यप्तमासीत्ततो देवा भयमाजग्मुरुत्तमम् ॥ ५२

तान् विषण्णान् सुरान् दृष्ट्वा चण्डिका प्राह सत्वरम् ।

उवाच कालीं चामुण्डे विस्तीर्णं वदनं कुरु ॥ ५३

मच्छस्त्रपातसम्भूतान् रक्तबिन्दून्महाऽसुरान् ।

रक्तबिन्दोः प्रतीच्छ त्वं वक्त्रेणानेन वेगिना ॥ ५४

भक्षयन्ती चर रणे तदुत्पन्नान् महाऽसुरान् ।
एवमेष क्षयं दैत्यः क्षीणरक्तो गमिष्यति ॥ ५५

भक्ष्यमाणास्त्वया चोग्रा न चोत्पत्स्यन्ति चापरे ।
इत्युक्त्वा तां ततो देवी शूलेनाभिजघान तम् ॥ ५६

मुखेन काली जगृहे रक्तबीजस्य शोणितम् ॥ ५७

ततोऽसावाजघानाथ गदया तत्र चण्डिकाम् ।
न चास्या वेदनां चक्रे गदापातोऽल्पिकामपि ॥ ५८

तस्याहतस्य देहात्तु बहु सुस्राव शोणितम् ।
यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चामुण्डा सम्प्रतीच्छति ॥ ५९

मुखे समुद्गता येऽस्या रक्तपातान्महाऽसुराः ।
तांश्चखादाथ चामुण्डा पपौ तस्य च शोणितम् ॥ ६०

देवी शूलेन वज्रेण बाणैरसिभिर्ऋष्टिभिः ।
जघान रक्तबीजं तं चामुण्डा पीतशोणितम् ॥ ६१

स पपात महीपृष्ठे शस्त्रसङ्घसमाहतः ।
नीरक्तश्च महीपाल रक्तबीजो महाऽसुरः ॥ ६२

ततस्ते हर्षमतुलमवापुस्त्रिदशा नृप ।
तेषां मातृगणो जातो ननर्तासृङ्मदोद्धतः ॥ ६३

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

Wave dhoopa and deepa

नवमोऽध्यायः

निशुम्भवधः

ध्यानम्

ॐ बन्धूककाञ्चननिभं रुचिराक्षमालां पाशाङ्कुशौ च वरदां निजबाहुदण्डैः ।
बिभ्राणमिन्दुशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्धाम्बिकेशमनिशं वपुराश्रयामि ॥

राजोवाच ॥ १

विचित्रमिदमाख्यातं भगवन् भवता मम ।
देव्याश्चरितमाहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रितम् ॥ २

भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुं रक्तबीजे निपातिते ।
चकार शुम्भो यत्कर्म निशुम्भश्चातिकोपनः ॥ ३

ऋषिरुवाच ॥ ४

चकार कोपमतुलं रक्तबीजे निपातिते ।
शुम्भासुरो निशुम्भश्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥ ५

हन्यमानं महासैन्यं विलोक्यामर्षमुद्वहन् ।
अभ्यधावन्निशुम्भोऽथ मुख्ययाऽसुरसेनया ॥ ६

तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयोश्च महाऽसुराः ।

संदष्टौष्ठपुटाः क्रुद्धा हन्तुं देवीमुपाययुः ॥ ७
आजगाम महावीर्यः शुम्भोऽपि स्वबलैर्वृतः ।
निहन्तुं चण्डिकां कोपात् कृत्वा युद्धं तु मातृभिः ॥ ८
ततो युद्धमतीवासीद्देव्याः शुम्भनिशुम्भयोः ।
शरवर्षमतीवोग्रं मेघयोरिव वर्षतोः ॥ ९
चिच्छेदास्तांछरांस्ताभ्यां चण्डिका स्वशरोत्करैः ।
ताडयामास चाङ्गेषु शस्त्रौघैरसुरेश्वरौ ॥ १०
निशुम्भो निशितं खड्गं चर्म चादाय सुप्रभम् ।
अताडयन्मूर्ध्नि सिंहं देव्या वाहनमुत्तमम् ॥ ११
ताडिते वाहने देवी क्षुरप्रेणासिमुत्तमम् ।
निशुम्भस्याशु चिच्छेद चर्म चाप्यष्टचन्द्रकम् ॥ १२
छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिं चिक्षेप सोऽसुरः ।
तामप्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेणाभिमुखागताम् ॥ १३
कोपाध्मातो निशुम्भोऽथ शूलं जग्राह दानवः ।
आयान्तं मुष्टिपातेन देवी तच्चाप्यचूर्णयत् ॥ १४
आविध्याथ गदां सोऽपि चिक्षेप चण्डिकां प्रति ।
साऽपि देव्यास्त्रिशूलेन भिन्ना भस्मत्वमागता ॥ १५
ततः परशुहस्तं तमायान्तं दैत्यपुङ्गवम् ।

आहत्य देवी बाणौघैरपातयत भूतले ॥ १६
तस्मिन्निपतिते भूमौ निशुम्भे भीमविक्रमे ।
भ्रातर्यतीव सङ्क्रुद्धः प्रययौ हन्तुमम्बिकाम् ॥ १७
स रथस्थस्तथाऽत्युच्चैर्गृहीतपरमायुधैः ।
भुजैरष्टाभिरतुलैर्व्याप्याशेषं बभौ नभः ॥ १८
तमायान्तं समालोक्य देवी शङ्खमवादयत् ।
ज्याशब्दं चापि धनुषश्चकारातीव दुस्सहम् ॥ १९
पूरयामास ककुभो निजघण्टास्वनेन च ।
समस्तदैत्यसैन्यानां तेजोवधविधायिना ॥ २०
ततः सिंहो महानादैस्त्याजितेभमहामदैः ।
पूरयामास गगनं गां तथैव दिशो दश ॥ २१
ततः काली समुत्पत्य गगनं क्ष्मामताडयत् ।
कराभ्यां तन्निनादेन प्राक्स्वनास्ते तिरोहिताः ॥ २२
अ ा हासमशिवं शिवदूति चकार ह ।
तैश्शब्दैरसुरास्त्रेसुः शुम्भः कोपं परं ययौ ॥ २३
दुरात्मंस्तिष्ठ तिष्ठेति व्याजहाराम्बिका यदा ।
तदा जयेत्यभिहितं देवैराकाशसंस्थितैः ॥ २४
शुम्भेनागत्य या शक्तिर्मुक्ता ज्वालाऽतिभीषणा ।

आयान्ती वह्निकूटाभा सा निरस्ता महोल्कया ॥ २५

सिंहनादेन शुम्भस्य व्याप्तं लोकत्रयान्तरम् ।

निर्घातनिस्स्वनो घोरो जितवानवनीपते ॥ २६

शुम्भमुक्ताञ्छरान् देवी शुम्भस्तत्प्रहिताञ्छरान् ।

चिच्छेद स्वशरैरुग्रैः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ २७

ततः सा चण्डिका क्रुद्धा शूलेनाभिजघान तम् ।

स तदाऽभिहतो भूमौ मूर्छितो निपपात ह ॥ २८

ततो निशुम्भः सम्प्राप्य चेतनामात्तकार्मुकः ।

आजघान शरैर्देवीं कालीं केसरिणं तथा ॥ २९

पुनश्च कृत्वा बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः ।

चक्रायुतेन दितिजश्छादयामास चण्डिकाम् ॥ ३०

ततो भगवती क्रुद्धा दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी ।

चिच्छेद तानि चक्राणि स्वशरैस्सायकांश्च तान् ॥ ३१

ततो निशुम्भो वेगेन गदामादाय चण्डिकाम् ।

अभ्यधावत वै हन्तुं दैत्यसैन्यसमावृतः ॥ ३२

तस्यापतत एवाशु गदां चिच्छेद चण्डिका ।

खड्गेन शितधारेण स च शूलं समाददे ॥ ३३

शूलहस्तं समायान्तं निशुम्भममरार्दनम् ।

हृदि विव्याध शूलेन वेगाविद्धेन चण्डिका ॥ ३४

भिन्नस्य तस्य शूलेन हृदयान्निस्सृतोऽपरः ।

महाबलो महावीर्यस्तिष्ठेति पुरुषो वदन् ॥ ३५

तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य स्वनवत्ततः ।

शिरश्चिच्छेद खड्गेन ततोऽसावपतद्भुवि ॥ ३६

ततः सिंहश्चखादोग्रदंष्ट्राक्षुण्णशिरोधरान् ।

असुरांस्तांस्तथा काली शिवदूती तथाऽपरान् ॥ ३७

कौमारीशक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्नेशुर्महाऽसुराः ।

ब्रह्माणीमन्त्रपूतेन तोयेनान्ये निराकृताः ॥ ३८

माहेश्वरीस्त्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्तथाऽपरे ।

वाराहीतुण्डघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ ३९

खण्डं खण्डं च चक्रेण वैष्णव्या दानवाः कृताः ।

वज्रेण चैन्द्रीहस्ताग्रमुक्तेन च तथापरे ॥ ४०

केचिद्विनेशुरसुराः केचिन्नष्टा महाऽऽहवात् ।

भक्षिताश्चापरे कालीशिवदूतिमृगाधिपैः ॥ ४१

इति श्रीमार्कण्डेयपुरुणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये निशुम्भवधो नाम नवमोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

दशमोऽध्यायः

शुम्भवधः

ध्यानम्

ॐ उत्तप्तहेमरुचिरां रविचन्द्रवह्निनेत्रां धनुश्शरयुताङ्कुशपाशशूलम् ।

रम्यैर्भुजैश्च दधतीं शिवशक्तिरूपां कामेश्वरीं हृदि भजामि धृतेन्दुलेखाम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

निशुम्भं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसम्मितम् ।

हन्यमानं बलं चैव शुम्भः क्रुद्धोऽब्रवीद्वचः ॥ २

बलावलेपदुष्टे त्वं मा दुर्गे गर्वमावह ।

अन्यासां बलमाश्रित्य युद्ध्यसे चातिमानिनी ॥ ३

देव्युवाच ॥ ४

एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया का ममापरा ।

पश्यैता दुष्ट मय्येव विशन्त्यो मद्विभूतयः ॥ ५

ततस्समस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखा लयम् ।

तस्या देव्यास्तनौ जग्मुरेकैवासीत्तदाऽम्बिका ॥ ६

देव्युवाच ॥ ७

अहं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यदा स्थिता ।

तत्संहृतं मयैकैव तिष्ठाम्याजौ स्थिरो भव ॥ ८

ऋषिरुवाच ॥ ९

ततः प्रववृते युद्धं देव्याः शुम्भस्य चोभयोः ।

पश्यतां सर्वदेवानामसुराणां च दारुणम् ॥ १०

शरवर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव दारुणैः ।

तयोर्युद्धमभूद्भयः सर्वलोकभयङ्करम् ॥ ११

दिव्यान्यस्त्राणि शतशो मुमुचे यान्यथाऽम्बिका ।

बभञ्ज तानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रतीघातकर्तृभिः ॥ १२

मुक्तानि तेन चास्त्राणि दिव्यानि परमेश्वरी ।

बभाञ्ज लीलयैवोग्रहुङ्कारोच्चारणादिभिः ॥ १३

ततश्शरशतैर्देवीमाच्छादयत सोऽसुरः ।

साऽपि तत्कुपिता देवी धनुश्चिच्छेद चेषुभिः ॥ १४

छिन्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा शक्तिमथाददे ।

चिच्छेद देवी चक्रेण तामप्यस्य करे स्थिताम् ॥ १५

ततः खड्गमुपादाय शतचन्द्रं च भानुमत् ।

अभ्यधावत तां देवीं दैत्यानामधिपेश्वरः ॥ १६

तस्यपतत एवाशु खड्गं चिच्छेद चण्डिका ।

धनुर्मुक्तैश्शितैर्बाणैश्चर्म चार्ककरामलम् ॥ १७

अश्वांश्च पातयामास रथं सारथिना सह ।

हताश्वः स तदा दैत्यश्छिन्नधन्वा विसारथिः ।
जग्राह मुद्गरं घोरमम्बिकानिधनोद्यतः ॥ १८

चिच्छेदापततस्तस्य मुद्गरं निशितैश्शरैः ।
तथाऽपि सोभ्यधावत्तां मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ १९

स मुष्टिं पातयामास हृदये दैत्यपुङ्गवः ।
देव्यास्तं चापि सा देवी तलेनोरस्यताडयत् ॥ २०

तलप्रहाराभिहतो निपपात महीतले ।
स दैत्यराजस्सहसा पुनरेव तथोत्थितः ॥ २१

उत्पत्य च प्रगृह्योच्चैर्देवीं गगनमास्थितः ।
तत्रापि सा निराधारा युयुधे तेन चण्डिका ॥ २२

नियुद्धं खे तदा दैत्यश्चण्डिका च परस्परम् ।
चक्रतुः प्रथमं सिद्धमुनिविस्मयकारकम् ॥ २३

ततो नियुद्धं सुचिरं कृत्वा तेनाम्बिका सह ।
उत्पाट्य भ्रामयामास चिक्षेप धरणीतले ॥ २४

स क्षिप्तो धरणीं प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेगतः ।
अभ्यधावत दुष्टात्मा चण्डिकानिधनेच्छया ॥ २५

तमायान्तं ततो देवी सर्वदैत्यजनेश्वरम् ।
जगत्यां पातयामास भित्वा शूलेन वक्षसि ॥ २६

स गतासुः पपातोर्व्यां देवीशूलाग्रविक्षतः ।

चालयन् सकलां पृथ्वीं साब्धिद्वीपां सपर्वताम् ॥ २७

ततः प्रसन्नमखिलं हते तस्मिन् दुरात्मनि ।

जगत् स्वास्थ्यमतीवाप निर्मलं चाभवन्नभः ॥ २८

उत्पातमेघास्सोल्का ये प्रागासंस्ते शमं ययुः ।

सरितो मार्गवाहिन्यस्तथासंस्तत्र पातिते ॥ २९

ततो देवगणास्सर्वे हर्षनिर्भरमानसाः ।

बभूवुर्निहते तस्मिन् गन्धर्वा ललितं जगुः ॥ ३०

अवादयंस्तथैवान्ये ननृतुश्चाप्सरोगणाः ।

ववुः पुण्यास्तथा वातास्सुप्रभोऽभूद्दिवाकरः ॥ ३१

जज्वलुश्चाग्नयश्शान्ताश्शान्ता दिग्जनितस्वनाः ॥ ३२

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये शुम्भवधो नाम दशमोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

एकादशोऽध्यायः

नारायणीस्तुतिः

ध्यानम्

ॐ बालरविद्युतिमिन्दुकिरीटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम् ।

स्मेरमुखीं वरदाङ्कुशपाशाभीतिकरां प्रभजे भुवनेशीम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

देव्या हते तत्र महाऽसुरेन्द्रे सेन्द्रास्सुरा वह्निपुरोगमास्ताम् ।

कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभाद् विकाशिवक्त्राब्जविकासिताशाः ॥ २

देवि प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतोऽखिलस्य ।

प्रसीद विश्वेश्वरि पाहि विश्वं त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य ॥ ३

आधारभूता जगतस्त्वमेका महीस्वरूपेण यतः स्थिताऽसि ।

अपां स्वरूपस्थितया त्वयैतद् आप्याय्यते कृत्स्नमलङ्घ्यवीर्ये ॥ ४

त्वं वैष्णवीशक्तिरनन्तवीर्या विश्वस्य बीजं परमाऽसि माया ।

सम्मोहितं देवि समस्तमेतत् त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥ ५

विद्यास्समस्तास्तव देवि भेदाः स्त्रियस्समस्तास्सकला जगत्सु ।

त्वयैकया पूरितमम्बयैतत् का ते स्तुतिस्स्तव्यपरापरोक्तिः ॥ ६

सर्वभूता यदा देवी भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ।

त्वं स्तुता स्तुतये का वा भवन्तु परमोक्तयः ॥ ७

सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य हृदि संस्थिते ।

स्वर्गापवर्गदे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ८

कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनि ।

विश्वस्योपरतौ शक्ते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ९

सर्वमङ्गलमाङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ।
शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १०

सृष्टिस्थितिविनाशानां शक्तिभूते सनातनि ।
गुणाश्रये गुणमये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ११

शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ।
सर्वस्यार्तिहरे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १२

हंसयुक्तविमानस्थे ब्रह्माणीरूपधारिणि ।
कौशाम्भःक्षरिके देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १३

त्रिशूलचन्द्राहिधरे महावृषभवाहिनि ।
माहेश्वरीस्वरूपेण नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १४

मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरेऽनघे ।
कौमारीरूपसंस्थाने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १५

शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ।
प्रसीद वैष्णवीरूपे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १६

गृहीतोग्रमहाचक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे ।
वराहरूपिणि शिवे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १७

नृसिंहरूपेणोग्रेण हन्तुं दैत्यान् कृतोद्यमे ।
त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १८

किरीटिनि महावज्रे सहस्रनयनोज्ज्वले ।
वृत्रप्राणहरे चैन्द्रि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १९

शिवदूतीस्वरूपेण हतदैत्यमहाबले ।
घोररूपे महारावे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २०

दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे ।
चामुण्डे मुण्डमथने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २१

लक्ष्मी लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्वधे ध्रुवे ।
महारात्रि महामाये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २२

मेधे सरस्वति वरे भूति बाभ्रवि तामसि ।
नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २३

सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।
भयेभ्यस्त्राहि नो देवी दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ २४

एतत्ते वदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ।
पातु नः सर्वभीतिभ्यः कात्यायनि नमोऽस्तु ते ॥ २५

ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ।
त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोऽस्तु ते ॥ २६

हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् ।
सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्योऽनः सुतानिव ॥ २७

असुरासृग्वसापङ्कचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ।

शुभाय खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयम् ॥ २८

रोगानशेषानपहंसि तुष्टा रुष्टा तु कामान् सकलानभीष्टान् ।

त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयान्ति ॥ २९

एतत्कृतं यत्कदनं त्वयाद्य धर्मद्विषां देवि महाऽसुराणाम् ।

रूपैरनेकैर्बहुधाऽऽत्ममूर्तिं कृत्वाऽम्बिके तत् प्रकरोति काऽन्या ॥ ३०

विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपेष्वाद्येषु वाक्येषु च का त्वदन्या ।

ममत्वगर्तेऽतिमहान्धकारे विभ्रामयत्येतदतीव विश्वम् ॥ ३१

रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागाः यत्रारयो दस्युबलानि यत्र ।

दावानलो यत्र तथाऽब्धिमध्ये तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वम् ॥ ३२

विश्वेश्वरि त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिका धारयसीह विश्वम् ।

विश्वेशवन्द्या भवती भवन्ति विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ॥ ३३

देवि प्रसीद परिपालय नोऽरिभीतेः नित्यं यथाऽसुरवधादधुनैव सद्यः ।

पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाशु उत्पातपाकजनितांश्च महोपसर्गान् । ३४

प्रणतानां प्रसिद त्वं देवि विश्वार्तिहारिणि ।

त्रैलोक्यवासिनामीड्ये लोकानां वरदा भव ॥ ३५

देव्युवाच ॥ ३६

वरदाऽहं सुरगणा वरं यं मनसेच्छथ ।

तं वृणुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकम् ॥ ३७

देवा ऊचुः ॥ ३८

सर्वबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ।

एवमेव त्वया कार्यमस्मद्वैरिविनाशनम् ॥ ३९

देव्युवाच ॥ ४०

वैवस्वतेऽन्तरे प्राप्ते अष्टाविंशतिमे युगे ।

शुम्भो निशुम्भश्चैवान्यावुत्पत्स्येते महाऽसुरौ ॥ ४१

नन्दगोपगृहे जाता यशोदागर्भसम्भवा ।

ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचलनिवासिनी ॥ ४२

पुनरप्यतिरौद्रेण रूपेण पृथिवीतले ।

अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रचित्तांस्तु दानवान् ॥ ४३

भक्षयन्त्याश्च तानुग्रान् वैप्रचित्तान्महाऽसुरान् ।

रक्ता दन्ता भविष्यन्ति दाडिमीकुसुमोपमाः ॥ ४४

ततो मां देवतास्स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः ।

स्तुवन्तो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदन्तिकाम् ॥ ४५

भूयश्च शतवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनम्भसि ।

मुनिभिस्संस्मृता भूमौ सम्भविष्याम्ययोनिजा ॥ ४६

ततश्शतेन नेत्राणां निरीक्षिष्यामि यन्मुनीन् ।

कीर्तयिष्यन्ति मनुजाश्शताक्षीमिति मां ततः ॥ ४७

ततोऽहमखिलं लोकमात्मदेहसमुद्भवैः ।

भरिष्यामि सुराश्शाकैरावृष्टेः प्राणधारकैः ॥ ४८

शाकम्भरीति विख्यातिं तदा यास्याम्यहं भुवि ॥ ४९

तत्रैव च विधिष्यामि दुर्गमाख्यं महाऽसुरम् ।

दुर्गादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविषति ॥ ५०

पुनश्चाह यदा भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले ।

रक्षांसि भक्षयिष्यामि मुनीनां त्राणकारणात् ॥ ५१

तदा मां मुनयस्सर्वे स्तोष्यन्त्यानम्रमूर्तयः ।

भीमादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ॥ ५२

यदाऽरुणाख्यस्त्रैलोक्ये महाबाधां करिष्यति ।

तदाऽहं भ्रामरं रूपं कृत्वाऽसङ्ख्येयषट्पदम् ॥ ५३

त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि महाऽसुरम् ।

भ्रामरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ॥ ५४

इत्थं यदा यदा बाधा दानवोत्था भविष्यति ।

तदा तदाऽवतीर्याहं करिष्याम्यरिसंक्षयम् ॥ ५५

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये नारायणीस्तुतिर्नाम एकादशोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

द्वादशोऽध्यायः

फलस्तुतिः

ध्यानम्

ॐ विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कन्धस्थितां भीषणां

कन्याभि करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेविताम् ।

हस्तैश्चक्रगदाऽसिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं

बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥

देव्युवाच ॥ १

एभिः स्तवैश्च मां नित्यं स्तोष्यते यः समाहितः ।

तस्याहं सकलां बाधां नाशयिष्याम्यसंशयम् ॥ २

मधुकैटभनाशं च महिषासुरघातनम् ।

कीर्तयिष्यन्ति ये तद्वद्वधं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ३

अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकचेतसः ।

श्रोष्यन्ति चैव ये भक्त्या मम माहात्म्यमुत्तमम् ॥ ४

न तेषां दुष्कृतं किञ्चिद्दुष्कृतोत्था न चापदः ।

भविष्यति न दारिद्यं न चैवेष्टवियोजनम् ॥ ५

शत्रुतो न भयं तस्य दस्युतो वा न राजतः ।

न शस्त्रानलतोयौघात् कदाचित्सम्भविष्यति ॥ ६

तस्मान्ममैतन्माहात्म्यं पठितव्यं स्माहितैः ।

श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं स्वस्त्ययनं हि तत् ॥ ७

उपसर्गानशेषांस्तु महामारीसमुद्भवान् ।

तथा त्रिविधमुत्पातं माहात्म्यं शमयेन्मम ॥ ८

यत्रैतत् पठ्यते सम्यक् नित्यमायतने मम ।

सदा न तद्विमोक्ष्यामि सान्निध्यं तत्र मे स्थितम् ॥ ९

बलिप्रदाने पूजायामग्निकार्ये महोत्सवे ।

सर्वं ममैतच्चरितमुच्चार्यं श्राव्यमेव च ॥ १०

जानताऽजानता वाऽपि बलिपूजां तथा कृताम् ।

प्रतीक्षिष्याम्यहं प्रीत्या वह्निहोमं तथा कृतम् ॥ ११

शरत्काले महापूजा क्रियते या च वार्षिकी ।

तस्यां ममैतन्माहात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसमन्वितः ॥ १२

सर्वबाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः ।

मनुष्यो मत्प्रसादेन भविष्यति न संशयः ॥ १३

श्रुत्वा ममैतन्माहात्म्यं तथा चोत्पत्तयश्शुभाः ।

पराक्रमं च युद्धेषु जायते निर्भयः पुमान् ॥ १४

रिपवस्संक्षयं यान्ति कल्याणं चोपपद्यते ।

नन्दते च कुलं पुंसां माहात्म्यं मम शृण्वताम् ॥ १५

शान्तिकर्मणि सर्वत्र तथा दुस्स्वप्नदर्शने ।

ग्रहपीडासु चोग्रासु माहात्म्यं श्रुणुयान्मम ॥ १६

उपसर्गाश्शमं यान्ति ग्रहपीडाश्च दारुणाः ।

दुस्स्वप्नं च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्नमुपजायते ॥ १७

बालग्रहाभिभूतानां बालानां शान्तिकारकम् ।

सङ्घातभेदे च नृणां मैत्रीकरणमुत्तमम् ॥ १८

दुर्वृत्तानामशेषाणां बलहानिकरं परम् ।

रक्षोभूतपिशाचानां पठनादेव नाशनम् ॥ १९

सर्वं ममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधिकारकम् ।

पशुपुष्पार्घ्यधूपैश्च गन्धदीपैस्तथोत्तमैः ॥ २०

विप्राणां भोजनैर्होमैः प्रोक्षणीयैरहर्निशम् ।

अन्यैश्च विविधैर्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेण या ॥ २१

प्रीतिर्मे क्रियते साऽस्मिन् सकृदुच्चरिते श्रुते ।

श्रुतं हरति पापानि तथाऽऽरोग्यं प्रयच्छति ॥ २२

रक्षां करोति भूतेभ्यो जन्मनां कीर्तनं मम ।

युद्धेषु चरितं यन्मे दुष्टदैत्यनिबर्हणम् ॥ २३

तस्मिञ्छ्रुते वैरिकृतं भयं पुंसां न जायते ॥ २४

युष्माभिस्स्तुतयो याश्च याश्च ब्रह्मर्षिभिः कृताः ।

ब्रह्मणा च कृतास्तास्तु प्रयच्छन्ति शुभां मतिम् ॥ २५

अरण्ये प्रान्तरे वाऽपि दावाग्निपरिवारितः ।

दस्युभिर्वा वृतश्शून्ये गृहीतो वाऽपि शत्रुभिः ॥ २६

सिंहव्याघ्रानुयातो वा वने वा वनहस्तिभिः ।

राज्ञा क्रुद्धेन चाज्ञप्तो वध्यो बन्धगतोऽपि वा ॥ २७

आघूर्णितो वा वातेन स्थितः पोते महार्णवे ।

पतत्सु चापि शस्त्रेषु सङ्ग्रामे भृशदारुणे ॥ २८

सर्वबाधासु घोरासु वेदनाभ्यर्दितोऽपि वा ।

स्मरन्ममैतच्चरितं नरो मुच्येत सङ्कटात् ॥ २९

मम प्रभावात् सिंहाद्या दस्यवो वैरिणस्तथा ।

दूरादेव पलायन्ते स्मरतश्चरितं मम ॥ ३०

ऋषिरुवाच ॥ ३१

इत्युक्त्वा सा भगवती चण्डिका चण्डविक्रमा ।

पश्यतामेव देवानां तत्रैवान्तरधीयत ॥ ३२

तेऽपि देवा निरातङ्काः स्वाधिकारान्यथा पुरा ।

यज्ञभागभुजस्सर्वे चक्रुर्विनिहतारयः ॥ ३३

दैत्याश्च देव्या निहते शुम्भे दैवरिपौ युधि ।

जगद्विध्वंसिनि तस्मिन् महोग्रेऽतुलविक्रमे ॥ ३४

निशुम्भे च महावीर्ये शेषाः पातालमाययुः ॥ ३५

एवं भगवती देवी सा नित्याऽपि पुनः पुनः ।

सम्भूय कुरुते भूप जगतः परिपालनम् ॥ ३६

तयैतन्मोह्यते विश्वं सैव विश्वं प्रसूयते ।

सा याचिता च विज्ञानं तुष्टा ऋद्धिं प्रयच्छति ॥ ३७

व्याप्तं तयैतत् सकलं ब्रह्माण्डं मनुजेश्वर ।

महाकाल्या महाकाले महामारीस्वरूपया ॥ ३८

सैव काले महामारी सैव सृष्टिर्भवत्यजा ।

स्थितिं करोति भूतानां सैव काले सनातनी ॥ ३९

भवकाले नृणां सैव लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदा गृहे ।

सैवाभावे तथाऽलक्ष्मीर्विनाशायोपजायते ॥ ४०

स्तुता सम्पूजिता पुष्पैर्धूपगन्धादिभिस्तथा ।

ददाति वित्तं पुत्रांश्च मतिं धर्मे गतिं शुभाम् ॥ ४१

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये फलस्तुतिर्नाम द्वादशोऽध्यायः

Wave dhoopa and deepa

त्रयोदशोऽध्यायः

सुरथवैश्ययोर्वरप्रदानम्

ध्यानम्

ॐ बालार्कमण्डलाभासां चतुर्बाहुं त्रिलोचनाम् ।

पाशाङ्कुशवराभीतीर्धारयन्तीं शिवां भजे ॥

ऋषिरुवाच ॥ १

एतत्ते कथितं भूप देवीमाहात्म्यमुत्तमम् ।

एवं प्रभावा सा देवी ययेदं धार्यते जगत् ॥ २

विद्या तथैव क्रियते भगवद्विष्णुमायया ।

तया त्वमेष वैश्यश्च तथैवान्ये विवेकिनः ॥ ३

मोह्यन्ते मोहिताश्चैव मोहमेष्यन्ति चापरे ।

तामुपैहि महाराज शरणं परमेश्वरीम् ॥ ४

आराधिता सैव नृणां भोगस्वर्गापवर्गदा ॥ ५

मार्कण्डेय उवाच ॥ ६

इति तस्य वचश्श्रुत्वा सुरथः स नराधिपः ॥ ७

प्रणिपत्य महाभागं तमृषिं संशितव्रतम् ।

निर्विण्णोऽतिममत्वेन राज्यापहरणेन च ॥ ८

जगाम सद्यस्तपसे स च वैश्यो महामुने ।

सन्दर्शनार्थमम्बाया नदीपुलिनसंस्थितः ॥ ९

स च वैश्यस्तपस्तेपे देवीसूक्तं परं जपन् ।

तौ तस्मिन्पुलिने देव्याः कृत्वा मूर्तिं महीमयीम् ॥ १०

अर्हणां चक्रतुस्तस्याः पुष्पधूपाग्नितर्पणैः ।

निराहरौ यताहारौ तन्मनस्कौ समाहितौ ॥ ११

ददतुस्तौ बलिं चैव निजगात्रासृगुक्षितम् ।

एवं समाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः ॥ १२

परितुष्टा जगद्धात्री प्रत्यक्षं प्राह चण्डिका ॥ १३

देव्युवाच ॥ १४

यत्प्रार्थ्यते त्वया भूप त्वया च कुलनन्दन ॥ १५

मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि तत् ॥ १६

मार्कण्डेय उवाच ॥ १७

ततो वव्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि ॥ १८

अत्रैव च निजं राज्यं हतशत्रुबलं बलात् ।

सोऽपि वैश्यस्ततो ज्ञानं वव्रे निर्विण्णमानसः ॥ १९

ममेत्यहमिति प्राज्ञः सङ्गविच्युतिकारकम् ॥ २०

देव्युवाच ॥ २१

स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यसे भवान् ॥ २२

हत्वा रिपूनस्खलितं तव तत्र भविष्यति ।

मृतश्च भूयस्सम्प्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः ॥ २३

सावर्णिको नाम मनुर्भवान् भुवि भविष्यति ।

वैश्यवर्य त्वया यश्च वरोऽस्मत्तोऽभिवाञ्छितः ॥ २४

तं प्रयच्छामि संसिद्ध्यै तव ज्ञानं भविष्यति ॥ २५

मार्कण्डेय उवाच ॥ २६

इति दत्वा तयोर्देवी यथाभिलषितं वरम् ॥ २७

बभूवान्तर्हिता सद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता ।

एवं देव्यां वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ॥ २८

सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥ २९

सावर्णिर्भविता मनुः क्लीं ॐ ॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे

श्रीदेवीमाहात्म्ये सुरथवैश्ययोर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः

श्रीसप्तशतीदेवीमाहात्म्यं समाप्तम्

Wave dhoopa and deepa

उत्तरन्यासा:

जपः – नवार्णामन्त्र

करन्यासः

ॐ ह्रीं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ।

ॐ चं तर्जनीभ्यां स्वाहा ।

ॐ डिं मध्यमाभ्यां वषट् ।

ॐ कां अनामिकाभ्यां हूं ।

ॐ यैं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ।

ॐ ह्रीं चण्डिकायै करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥

अङ्गन्यासः

खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ।

शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ हृदयाय नमः ॥

शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।

घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिस्स्वनेन च ॥ शिरसे स्वाहा ॥

प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।

भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरी ॥ शिखायै वषट् ॥

सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।

यानि चात्यन्तघोराणी तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ कवचाय हूं ॥

खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।

करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥

सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।

भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट्॥

ध्यानम्

विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कन्धस्थितां भीषणां

कन्याभिः करवालखेटवलसद्–हस्ताभिरासेविताम् ।

हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं

बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधारां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥

ऋग्वेदोक्तं देवीसूक्तम्

ॐ । अहमित्यष्टर्चस्य सूक्तस्य वागाम्भृणी ऋषिः । सच्चित्सुखात्मकः सर्वगतः परमात्मा देवता । द्वितीयाया ऋचो जगती शिष्टानां त्रिष्टुप् छन्दः । श्रीदुर्गासप्तशतीपाठे विनियोगः ॥

ध्यानम्

ॐ सिंहस्था शशिशेखरा मरकतप्रख्यैश्चतुर्भिर्भुजैः

शङ्खं चक्रधनुश्शरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिश्शोभिता ।

आमुक्ताङ्गदहारकङ्कणरणत्काञ्चीरणन्नूपुरा

दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नोल्लसत्कुण्डला ॥

अ॒हं रु॒द्रेभि॒र्वसु॑भिश्चराम्य॒हमा॑दि॒त्यैरु॒त वि॒श्वदे॑वैः ।

अहं मित्रावरुणोभा बिभर्म्यहमिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा ॥

अहं सोममाहनसं बिभर्म्यहं त्वष्टारमुत पूषणं भगम् ।

अहं दधामि द्रविणं हविष्मते सुप्राव्ये (ए) ३ यजमानाय सुन्वते ॥

अहं राष्ट्री सङ्गमनी वसूनां चिकितुषी प्रथमा यज्ञियानाम् ।

तां मा देवा व्यदधुः पुरुत्रा भूरिस्थात्रां भूर्या वेशयन्तीम् ॥

मया सो अन्नमत्ति यो विपश्यति यः प्राणिति य ईं शृणोत्युक्तम् ।

अमन्तवो मां त उप क्षियन्ति श्रुधिश्रुत श्रद्धिवं ते वदामि ॥

अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं देवेभिरुत मानुषेभिः ।

यं कामये तन्तमुग्रं कृणोमि तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥

अहं रुद्राय धनुरातनोमि ब्रह्मद्विषे शरवे हन्तवा उ ।

अहं जनाय समदं कृणोम्यहं द्यावा पृथिवी आविवेश ॥

अहं सुवे पितरमस्य मुर्धन्मम योनिरप्स्व (अ) १ न्तः समुद्रे ।

ततो वितिष्ठे भुवनानु विश्वोतामूं द्यां वर्ष्मणोप स्पृशामि ॥

अहमेव वात इव प्रवाम्यारभमाणा भुवनानि विश्वा ।

प॒रो दि॒वा प॒र ए॒ना पृ॑थि॒व्यैताव॑ती महि॒ना सम्ब॑भूव ॥

तन्त्रोक्तं देवीसूक्तम्

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।
नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ॥ ९

रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः ।
ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥ १०

कल्याण्यै प्रणतावृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो नमो नमः ।
नैर्ऋत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥ ११

दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ।
ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ १२

अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो नमः ।
नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ॥ १३

या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १४–१६

या देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १७–१९

या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २०–२२

या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २३–२५

या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २६–२८

या देवी सर्वभूतेषु छायारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २९–३१

या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३२–३४

या देवी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३५–३७

या देवी सर्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३८–४०

या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४१–४३

या देवी सर्वभूतेषु लज्जारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४४–४६

या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४७–४९

या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५०–५२

या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५३–५५

या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५६–५८

या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५९–६१

या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६२–६४

या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६५–६७

या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६८–७०

या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७१–७३

या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरुपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७४–७६

इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ।

भूतेषु सततं तस्यै व्याप्तिदेव्यै नमो नमः ॥ ७७

चितिरूपेण या कृत्स्नवेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७८–८०

स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रयात् तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ।

करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ॥ ८१

या साम्प्रतं चोद्धतदैत्यतापितैः अस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ।

या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ८२

प्राधानिकं रहस्यम्

ॐ अस्य श्रीसप्तशतीरहस्यत्रयस्य नारायण ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । महाकाली–महालक्ष्मी–महासरस्वत्यो देवताः । यथोक्तफलावाप्त्यर्थं जपे विनियोगः ॥

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा मे चण्डिकायास्त्वयोदिताः ।

एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन् प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥ १

आराध्यं यन्मया देव्याः स्वरूपं येन च द्विज ।

विधिना ब्रूहि सफलं यथावत् प्रणतस्य मे ॥ २

ऋषिरुवाच ।

इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रचक्षते ।

भक्तोऽसीति न मे किञ्चित्तवावाच्यं नराधिप ॥ ३

सर्वास्याद्या महालक्ष्मीस्त्रिगुणा परमेश्वरी ।

लक्ष्यालक्ष्यस्वरूपा सा व्याप्य कृत्स्नं व्यवस्थिता ॥ ४

मातुलिङ्गं गदां खेटं पानपात्रं च बिभ्रती ।

नागं लिङ्गं च योनिं च बिभ्रती नृप मूर्धनि ॥ ५

तप्तकाञ्चनवर्णाभा तप्तकाञ्चनभूषणा ।

शून्यं तदखिलं स्वेन पूरयामास तेजसा ॥ ६

शून्यं तदखिलं लोकं विलोक्य परमेश्वरी ।

बभार परमं रूपं तमसा केवलेन हि ॥ ७

सा भिन्नाञ्जनसङ्काशा दंष्ट्राञ्चितवरानना ।

विशाललोचना नारी बभूव तनुमध्यमा ॥ ८

खड्गपात्रशिरःखेटैरलङ्कृतचतुर्भुजा ।

कबन्धहारं शिरसा बिभ्राणा हि शिरस्स्रजम् ॥ ९

सा प्रोवाच महालक्ष्मीं तामसी प्रमदोत्तमा ।

नाम कर्म च मे मातर्देहि तुभ्यं नमो नमः ॥ १०

तां प्रोवाच माहालक्ष्मीस्तामसीं प्रमदोत्तमाम् ।

ददामि तव नामानि यानि कर्माणि तानि ते ॥ ११

महामाया महाकाली महामारी क्षुधा तृषा ।
निद्रा तृष्णा चैकवीरा कालरात्रिर्दुरत्यया ॥ १२

इमानि तव नामानि प्रतिपाद्यानि कर्मभिः ।
एभिः कर्माणि ते ज्ञात्वा योऽधीते सोऽश्नुते सुखम् ॥ १३

तामित्युक्त्वा महालक्ष्मीः स्वरूपमपरं नृप ।
सत्त्वाख्येनातिशुद्धेन गुणेनेन्दुप्रभं दधौ ॥ १४

अक्षमालाङ्कुशधरा वीणापुस्तकधारिणी ।
सा बभूव वरा नारी नामान्यस्यै च सा ददौ ॥ १५

महाविद्या महावाणी भारती वाक् सरस्वती ।
आर्या ब्राह्मी कामधेनुर्वेदगर्भा च धीश्वरी ॥ १६

अथोवाच महालक्ष्मीर्महाकालीं सरस्वतीम् ।
युवां जनयतां देव्यौ मिथुने स्वानुरूपतः ॥ १७

इत्युक्त्वा ते महालक्ष्मीः ससर्ज मिथुनं स्वयम् ।
हिरण्यगर्भ रुचिरौ स्त्रीपुंसौ कमलासनौ ॥ १८

ब्रह्मन् विधे विरिञ्चेति धातरित्याह तं नरम् ।
श्रीः पद्मे कमले लक्ष्मीत्याह माता च तां स्त्रियम् ॥ १९

महाकाली भारती च मिथुने सृजतः सह ।
एतयोरपि रूपाणि नामानि च वदामि ते ॥ २०

नीलकण्ठं रक्तबाहुं श्वेताङ्गं चन्द्रशेखरम् ।
जनयामास पुरुषं महाकाली सितां स्त्रियम् ॥ २१
स रुद्रः शङ्करः स्थाणुः कपर्दी च त्रिलोचनः ।
त्रयीविद्या कामधेनुः सा स्त्री भाषाऽक्षरा स्वरा ॥ २२
सरस्वती स्त्रियं गौरीं कृष्णं च पुरुषं नृप ।
जनयामास नामानि तयोरपि वदामि ते ॥ २३
विष्णुः कृष्णो हृषीकेशो वासुदेवो जनार्दनः ।
उमा गौरी सती चण्डी सुन्दरी सुभगा शिवा ॥ २४
एवं युवतयः सद्यः पुरुषत्वं प्रपेदिरे ।
चक्षुष्मन्तो नु पश्यन्ति नेतरेऽतद्विदो जनाः ॥ २५
ब्रह्मणे प्रददौ पत्नीं महालक्ष्मीर्नृप त्रयीम् ।
रुद्राय गौरीं वरदां वासुदेवाय च श्रियम् ॥ २६
स्वरया सह सम्भूय विरिञ्चोऽण्डमजीजनत् ।
बिभेद भगवान् रुद्रस्तद्गौर्या सह वीर्यवान् ॥ २७
अण्डमध्ये प्रधानादि कार्यजातमभून्नृप ।
महाभूतात्मकं सर्वं जगत् स्थावरजङ्गमम् ॥ २८
पुपोष पालयामास तल्लक्ष्म्या सह केशवः ।
सञ्जहार जगत्सर्वं सह गौर्या महेश्वरः ॥ २९

महालक्ष्मीर्महाराज सर्वसत्त्वमयीश्वरी ।

निराकारा च साकारा सैव नानाभिधानभृत् ॥ ३०

नामान्तरैर्निरूप्यैषा नाम्ना नान्येन केनचित् ॥ ३१

इति प्राधानिकं रहस्यं सम्पूर्णम्

वैकृतिकं रहस्यम्

ऋषिरुवाच ।

त्रिगुणा तामसी देवी सात्त्विकी या त्रिधोदिता ।

सा शर्वा चण्डिका दुर्गा भद्रा भगवतीर्यते ॥ १

योगनिद्रा हरेरुक्ता महाकाली तमोगुणा ।

मधुकैटभनाशार्थं यां तुष्टावाम्बुजासनः ॥ २

दशवक्त्रा दशभुजा दशपादाञ्जनप्रभा ।

विशालया राजमाना त्रिंशल्लोचनमालया ॥ ३

स्फुरद्दशनदंष्ट्रा सा भीमरूपाऽपि भूमिप ।

रूपसौभाग्यकान्तीनां सा प्रतिष्ठा महाश्रियः ॥ ४

खड्गबाणगदाशूलचक्रशङ्खभुशुण्डिभृत् ।

परिघं कार्मुकं शीर्षं निश्च्योतद्रुधिरं दधौ ॥ ५

एषा सा वैष्णवी माया महाकाली दुरत्यया ।

आराधिता वशीकुर्यात् पूजाकर्तुश्चराचरम् ॥ ६

सर्वदेवशरीरेभ्यो याऽऽविर्भूताऽमितप्रभा ।

त्रिगुणा सा महालक्ष्मीः साक्षान्महिषमर्दिनी ॥ ७

श्वेतानना नीलभुजा सुश्वेतस्तनमण्डला ।

रक्तमध्या रक्तपादा नीलजङ्घोरुरुन्मदा ॥ ८

सुचित्रजघना चित्रमाल्याम्बरविभूषणा ।

चित्रानुलेपना कान्तिरूपसौभाग्यशालिनी ॥ ९

अष्टादशभुजा पूज्या सा सहस्रभुजा सती ।

आयुधान्यत्र वक्ष्यन्ते दक्षिणाधःकरक्रमात् ॥ १०

अक्षमाला च कमलं बाणोऽसिः कुलिशं गदा ।

चक्रं त्रिशूलं परशुः शङ्खो घण्टा च पाशकः ॥ ११

शक्तिर्दण्डश्चर्मचापं पानपात्रं कमण्डलुः ।

अलङ्कृतभुजामेभिरायुधैः कमलासनाम् ॥ १२

सर्वदेवमयीमीशां महालक्ष्मीमिमां नृप ।

पूजयेत्सर्वलोकानां स देवानां प्रभुर्भवेत् ॥ १३

गौरीदेहात्समुद्भूता या सत्त्वैकगुणाश्रया ।

साक्षात्सरस्वती प्रोक्ता शुम्भासुरनिबर्हिणी ॥ १४

दधौ चाष्टभुजा बाणान् मुसले शूलचक्रभृत् ।

शङ्खं घाण्टां लाङ्गलं च कार्मुकं वसुधाधिप ॥ १५

एषा सम्पूजिता भक्त्या सर्वज्ञत्वं प्रयच्छति ।

निशुम्भमथिनी देवी शुम्भासुरनिबर्हिणी ॥ १६

इत्युक्तानि स्वरूपाणि मूर्तिनां तव पार्थिव ।

उपासनं जगन्मातुः पृथगासां निशामय ॥ १७

महालक्ष्मीर्यदा पूज्या महाकाली सरस्वती ।

दक्षिणोत्तरयोः पूज्ये पृष्ठतो मिथुनत्रयम् ॥ १८

विरिञ्चिः स्वरया मध्ये रुद्रो गौर्या च दक्षिणे ।

वामे लक्ष्म्या हृषीकेशः पुरतो देवतात्रयम् ॥ १९

अष्टादशभुजा मध्ये वामे चास्या दशानना ।

दक्षिणेऽष्टभुजा लक्ष्मीर्महतीति समर्चयेत् ॥ २०

अष्टादशभुजा चैषा यदा पूज्या नराधिपः ।

दशानना चाष्टभुजा दक्षिणोत्तरयोस्तदा ॥ २१

कालमृत्यू च सम्पूज्यौ सर्वारिष्टप्रशान्तये ।

यदा चाष्टभुजा पूज्या शुम्भासुरनिबर्हिणी ॥ २२

नवास्याः शक्तयः पूज्यास्तदा रुद्रविनायकौ ।

नमो देव्या इति स्तोत्रैर्महालक्ष्मीं समर्चयेत् ॥ २३

अवतारत्रयार्चायां स्तोत्रमन्त्रास्तदाश्रयाः ।

अष्टादशभुजा चैषा पूज्या महिषमर्दिनी ॥ २४

महालक्ष्मीर्महाकाली सैव प्रोक्ता सरस्वती ।
ईश्वरी पुण्यपापानां सर्वलोकमहेश्वरी ॥ २५
महिषान्तकरी येन पूजिता स जगत्प्रभुः ।
पूजयेज्जगतां धात्रीं चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ॥ २६
अर्घ्यादिभिरलङ्कारैर्गन्धपुष्पैस्तथाऽक्षतैः ।
धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नानाभक्ष्यसमन्वितैः ॥ २७
रुधिराक्तेन बलिना मांसेन सुरया नृप ।
बलिमांसादिपूजेयं विप्रवर्ज्या मयेरिता ॥ २८
तेषां किल सुरामांसैर्नोक्ता पूजा नृप क्वचित् ।
प्रणामाऽचमनीयेन चन्दनेन सुगन्धिना ॥ २९
सकर्पूरैश्च ताम्बूलैर्भक्तिभावसमन्वितैः ।
वामभातेऽग्रतो देवाश्छिन्नशीर्षं महासुरम् ॥ ३०
पूजयेन्महिषं येन प्राप्तं सायुज्यमीशया ।
दक्षिणे पुरतः सिंहं समग्रं धर्ममीश्वरम् ॥ ३१
वाहनं पूजयेद्देव्या धृतं येन चराचरम् ।
कुर्याच्च स्तवनं धीमांस्तस्या एकाग्रमानसः ॥ ३२
ततः कृताञ्जलिर्भूत्वा स्तुवीत चरितैरिमैः ।
एकेन वा मध्यमेन नैकेनेतरयोरिह ॥ ३३

चरितार्धं तु न जपेज्जपं छिद्रमवाप्नुयात् ।

प्रदक्षिणानमस्कारान् कृत्वा मूर्ध्नि कृताञ्जलिः ॥ ३४

क्षमापयेज्जगद्धात्रीं मुहुर्मुहुरतन्द्रितः ।

प्रतिश्लोकं च जुहुयात्पायसं तिलसर्पिषा ॥ ३५

जुहुयात् स्तोत्रमन्त्रैर्वा चण्डिकायै शुभं हविः ।

भूयो नामपदैर्देवीं पूजयेत्सुसमाहितः ॥ ३६

प्रयतः प्राञ्जलिः प्रह्वः प्रणम्यारोप्य चात्मनि ।

सिचिरं भावयेदीशां चण्डिकां तन्मयो भवेत् ॥ ३७

एवं यः पूजयेद्भक्त्या प्रत्यहं परमेश्वरीम् ।

भुक्त्वा भोगान् यथाकामं देवीसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ३८

यो न पूजयते नित्यं चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ।

भस्मीकृत्वाऽस्य पुण्यानि निर्दहेत्परमेश्वरी ॥ ३९

तस्मात्पूजय भूपाल सर्वलोकमहेश्वरीम् ।

यथोक्तेन विधानेन चण्डिकां सुखमाप्स्यसि ॥ ४०

इति वैकृतिकं रहस्यं सम्पूर्णम्

मूर्ति रहस्यम्

ऋषिरुवाच ।

ॐ नन्दा भगवती नाम या भविष्यति नन्दजा ।

स्तुता सा पूजिता भक्त्या वशीकुर्याज्जगत्त्रयम् ॥ १

कनकोत्तमकान्तिः सा सुकान्तिकनकाम्बरा ।

देवी कनकवर्णाभा कनकोत्तमभूषणा ॥ २

कमलाङ्कुशपाशाब्जैरलङ्कृतचतुर्भुजा ।

इन्दिरा कमला लक्ष्मीः सा श्री रुक्माम्बुजासना ॥ ३

या रक्तदन्तिका नाम देवी प्रोक्ता मयाऽनघ ।

तस्याः स्वरूपं वक्ष्यामि श्रुणु सर्वभयापहम् ॥ ४

रक्ताम्बरा रक्तवर्णा रक्तसर्वाङ्गभूषणा ।

रक्तायुधा रक्तनेत्रा रक्तकेशाऽतिभीषणा ॥ ५

रक्ततीक्ष्णनखा रक्तदशना रक्तदन्तिका ।

पतिं नारी वाऽनुरक्ता देवी भक्तं भजेज्जनम् ॥ ६

वसुधेव विशाला सा सुमेरुयुगलस्तनी ।

दीर्घौ लम्बावतिस्थूलौ तावतीव मनोहरौ ॥ ७

कर्कशावतिकान्तौ तौ सर्वानन्दपयोनिधी ।

भक्तान् सम्पाययेद्देवी सर्वकामदुघौ स्ननौ ॥ ८

खड्गं पात्रं च मुसलं लाङ्गलं च बिभर्ति सा ।

आख्याता रक्तचामुण्डा देवी योगेश्वरीति च ॥ ९

अनया व्याप्तमखिलं जगत् स्थावरजङ्गमम् ।

इमां यः पूजयेद्भक्त्या स व्याप्नोति चराचरम् ॥ १०

(भुक्त्वा भोगान् यथाकामं देवीसायुज्यमाप्नुयात्)

अधीते य इमं नित्यं रक्तदन्त्या वपुस्स्तवम् ।

तं सा परिचरेद्देवी पतिं प्रियमिवाङ्गना ॥ ११

शाकम्भरी नीलवर्णा नीलोत्पलविलोचना ।

गम्भीरनाभिस्त्रिवलीविभूषित तनूदरी ॥ १२

सुकर्कशसमोत्तुङ्गवृत्तपीनघनस्तनी ।

मुष्टिं शिलीमुखापूर्णं कमलं कमलालया ॥ १३

पुष्पपल्लवमूलादिफलाढ्यं शाकसञ्चयम् ।

काम्यानन्तरसैर्युक्तं क्षुत्तृण्मृत्युभयापहम् ॥ १४

कार्मुकं च स्फुरत्कान्ति बिभ्रती परमेश्वरी ।

शाकम्भरी शताक्षी सा सैव दुर्गा प्रकीर्तिता ॥ १५

विशोका दुष्टदमनी शमनी दुरितापदाम् ।

उमा गौरी सती चण्डी कालिका सा च पार्वती ॥ १६

शाकम्भरीं स्तुवन् ध्यायन् जपन् सम्पूजयन्नमन् ।

अक्षय्यमश्नुते शीघ्रमन्नपानामृतं फलम् ॥ १७

भीमाऽपि नीलवर्णा सा दंष्ट्रादशनभासुरा ।

विशाललोचना नारी वृत्तपीनपयोधरा ॥ १८

चन्द्रहासं च डमरुं शिरः पात्रं च बिभ्रती ।
एकवीरा कालरात्रिः सैवोक्ता कामदा स्तुता ॥ १९
तेजोमण्डलदुर्धर्षा भ्रामरी चित्रकान्तिभृत् ।
चित्रानुलेपना देवी चित्राभरणभूषिता ॥ २०
चित्रभ्रमरपाणिः सा महामारीति गीयते ।
इत्येता मूर्तयो देव्या याः ख्याता वसुधाधिप ॥ २१
जगन्मातुश्चण्डिकायाः कीर्तिताः कामधेनवः ।
इदं रहस्यं परमं न वाच्यं कस्यचित्त्वया ॥ २२
व्याख्यानं दिव्यमूर्तीनामभीष्टफलदायकम् ।
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन देवीं जप निरन्तरम् ॥ २३
सप्तजन्मार्जितैर्घोरैर्ब्रह्महत्यासमैरपि ।
पाठमात्रेण मन्त्राणां मुच्यते सर्वकिल्बिषैः ॥ २४
देव्या ध्यानं मयाऽऽख्यातं गुह्यात् गुह्यतरं महत् ।
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन सर्वकामफलप्रदम् ॥ २५
(एतस्यास्त्वं प्रसादेन सर्वमान्यो भविष्यसि ।
सर्वरूपमयी देवी सर्वं देवीमयं जगत् ।
अतोऽहं विश्वरूपां तां नमामि परमेश्वरीम् ॥)

इति मूर्तिरहस्यं सम्पूर्णम्

शापोद्धारमन्त्रजपः

ॐ ह्रीं क्लीं श्रीं क्रां क्रीं चण्डिके देवि शापनाशनानुग्रहं कुरु कुरु स्वाहा॥

(7 times)

अपराधक्षमापणस्तोत्रम्

अपराधशतं कृत्वा जगदम्बेति चोच्चरेत् ।

यां गतिं समवाप्तोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥ १

सापराधोऽस्मि शरणं प्राप्तस्त्वां जगदम्बिके ।

इदानीमनुकम्प्योऽहं यथेच्छसि तथा कुरु ॥ २

अज्ञानाद्विस्मृतेर्भ्रान्त्या यन्न्यूनमधिकं कृतम् ।

तत्सर्वं क्षम्यतां देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥ ३

कामेश्वरि जगन्मातः सच्चिदानन्दविग्रहे ।

गृहाणार्चामिमां प्रीत्या प्रसीद परमेश्वरि ॥ ४

सर्वरूपमयी देवी सर्वं देवीमयं जगत् ।

अतोऽहं विश्वरूपां त्वा नमामि परमेश्वरीम् ॥ ५

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् ।

पूर्णं भवतु तत्सर्वं त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥ ६

यदत्र पाठे जगदम्बिके मया विसर्गबिन्द्वक्षरहीनमीरितम् ।

तदस्तु संपूर्णतमं प्रसादतः सङ्कल्पसिद्धिश्च सदैव जायताम् ॥ ७

यन्मात्राबिन्दुबिन्दुद्वितयपदपदद्वन्द्ववर्णादिहीनं
भक्त्याऽभक्त्यानुपूर्वं प्रसभकृतिवशाद् व्यक्तमव्यक्तमम्ब ।
मोहादज्ञानतो वा पठितमपठितं साम्प्रतं ते स्तवेऽस्मिन्
तत्सर्वं साङ्गमास्तां भगवति वरदे त्वत्प्रसादात्प्रसीद ॥ ८

प्रसीद भगवत्यम्ब प्रसीद भक्तवत्सले ।
प्रसादं कुरु मे देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तुते ॥ ९

॥ इति अपराधक्षमापणस्तोत्रम् सम्पूर्णम् ॥